

Pedagogisch beleidsplan

Buitenschoolse opvang

De Vlinderboom op school B.V.
februari '24

Inhoudsopgave

1	VOORWOORD	3
2	INLEIDING EN MISSIE	4
3	PEDAGOGISCHE VISIE	5
	ALGEMENE UITGANGSPUNTEN.....	5
	2.2 ONTWIKKELINGSFASEN VAN HET KIND	6
	2.3 PIJLERS VAN DE ANTROPOSOFISCHE PEDAGOGIEK.....	8
	2.4 PEDAGOGISCHE BASISDOELEN VAN DE KINDEROPVANG	10
	2.5 TAALONTWIKKELING	12
	2.6 VRIJ SPEL EN MATERIAAL	13
	2.7 HET BELANG VAN BUITENSPEL EN BUITEN ZIJN	14
	2.8 ACTIVITEITEN ACHTERGRONDEN EN AANBOD	15
	2.9 VAKANTIEDAGEN EN UITJES	17
	2.10 KINDERPARTICIPATIE OP DE BSO.....	18
	2.11 SEKSUELE ONTWIKKELING VAN KINDEREN.....	19
	2.12 PESTEN	19
	2.13 VOEDING.....	19
3	MEDEWERKERS	22
	3.1 ALGEMEEN	22
	3.2 OPLEIDINGSEISEN.....	22
	3.3 VASTE DAGENCOMBINATIES	22
	3.4 TAKEN VAN DE PEDAGOGISCH MEDEWERKERS	22
	3.5 WERKOVERLEG EN WERKBEGELEIDING.....	22
	3.6 PEDAGOGISCH COACH EN DE BELEIDSMEDEWERKER	23
	3.7 INVAL	24
	3.8 STAGIAIRES.....	25
	3.9 OPLEIDINGSPLAN	25
4	OULDERS	26
	4.1 BETROKKEN OUDERS.....	26
	4.2 AANMELDING- EN PLAATSINGSPROCEDURE	26
	4.3 BETALING	27
	4.4 FLEXIBELE OPVANG	27
	4.5 WENBELEID	28
	4.7 SIGNALEREN EN DOORVERWIJZEN.....	30
	4.8 OUDERCOMMISSIE	31
	4.9 EXTERNE CONTACTEN	32
	4.10 PRAKTISCHE INFORMATIE VOOR OUDERS.....	32
	4.11 ZAKELIJKE INFORMATIE VOOR OUDERS.....	33
5	ORGANISATIE	35
	5.1 RECHTSVORM.....	35
	5.2 ORGANISATIESTRUCTUUR.....	35
	5.3 LOCATIE	35
	5.4 KWALITEITSEISEN EN GEBRUIKSVERGUNNING	35
	5.5 BEREIKBAARHEID VLINDERBOOM;	36
6	BIJLAGEN	37
	BIJLAGE 1 - LITERATUURLIJST	37
	BIJLAGE 2 – ANTROPOSOFISCHE PEDAGOGISCHE WET	39
	BIJLAGE 3 – ZINTUIGONTWIKKELING.....	40
	BIJLAGE 4 WERKINSTRUCTIES.....	41

1 Voorwoord

Voor u ligt het Pedagogisch beleidsplan van Kinderopvang de Vlinderboom voor de BSO's. In dit document beogen wij onder woorden te brengen vanuit welke gezichtspunten en hoe de Vlinderboom werkt. Het beleidsplan, heeft voor ons een dynamisch karakter en vraagt in het werken met kinderen om continue bewustwording op kwaliteit, professionaliteit en visie. Daarom willen wij door middel van dit beleidsplan voor ouders, collega's, de GGD, stagiaires, en andere geïnteresseerden een zo duidelijk mogelijk beeld geven van de pedagogische grondsteen van de Vlinderboom. Hopelijk zal het ook aanleiding geven tot wederzijdse interactie met elkaar zodat wij onze werkwijze kunnen evalueren en zo nodig kunnen bijstellen.

De Vlinderboom op school verzorgd sinds september 2014 buitenschoolse opvang op basis van de antroposofische pedagogiek op de Vrije scholen van; Haarlem-Zuid, Alkmaar, Oudorp, Zaandam en Amsterdam-West. We wensen voor de kinderen dat dezelfde belevingswereld van school doorgaat in de middagen op de buitenschoolse opvang.

In onze pedagogiek staan centraal: een huiselijke sfeer, rust, ritme en regelmaat, zintuig-ontwikkeling, nabootsing, eerbied en respect voor mens en omgeving en het ritme van de seizoenen en de jaarfeesten.

Voor ons is elk kind uniek, met een eigen karakter en een natuurlijke drang om zich te ontwikkelen. Om deze ontwikkeling te stimuleren, bieden wij een omgeving die plezierig, veilig, herkenbaar en uitdagend is.

De pedagogisch medewerkers zorgen voor een positieve begeleiding, rust en regels, staan stil bij de ontwikkeling van de kinderen en leren ze respect te laten krijgen voor elkaar en hun omgeving. Wij wijzen kinderen de richting naar een menswaardige toekomst voor henzelf en voor de wereld waarin zij leven. Wij leren ze delen, recht doen aan elkaar, verdraagzaam te zijn naar elkaar, samen feest te vieren en verdriet te delen.

De ouders vertrouwen hun kinderen toe aan de zorg van onze pedagogisch medewerkers. Wij streven naar een open en actief contact met de ouders.

De Vlinderboom,
februari 2024

2 Inleiding en missie

Kinderopvang de Vlinderboom is gebaseerd en geïnspireerd op de antroposofische pedagogiek van Rudolf Steiner. Het uitgangspunt hierbij is dat we de kinderen een vertrouwd, prettig en veilig tweede 'thuis' willen bieden. Voor ouders willen we een plek zijn waar zij met vertrouwen hun kind kunnen brengen.

Kwaliteit, ritme en geborgenheid zijn de kernbegrippen voor de Vlinderboom. De Vlinderboom staat voor **kwalitatieve** kinderopvang. Hierbij gaat het zowel om de professionele kwalificatie van de pedagogisch medewerkers, die veel ervaring hebben en zich laten inspireren door de antroposofische pedagogiek, maar ook om de kwaliteit van de omgeving en leven, kwaliteit in de interacties en relaties met de kinderen. Wij zien ieder kind als een unieke persoon en voelen ons verantwoordelijk en betrokken bij de ontwikkeling van ieder kind. Een kind heeft een natuurlijke behoefte aan **ritme**. Niet alleen wat betreft slapen, waken, spelen en eten maar ook in het herhalen van beweging en klank. Door veelzijdige ritmische herhalingen oefent het kind en ontwikkelt het vaardigheden en vermogens. Bij de Vlinderboom zorgen wij voor rust en een vast dagritme, waardoor de dagen zich voor het kind op een vertrouwde manier voltrekken. Buitenspelen is een vast onderdeel van de dag, of het nou regent, de zon schijnt of sneeuwt. Alles herhaalt zich in een vast ritme; het dagelijkse ritme in de groep maar ook de seizoenen in de tuin en de jaarfeesten. Dit schept herkenning en daardoor vertrouwen en plezier. Ieder kind heeft **geborgenheid** nodig. De Vlinderboom wil kinderen die geborgenheid geven. Er is een veilige huiselijke sfeer, de aandacht en liefde van de pedagogisch medewerkers zorgen dat een kind gezien kan worden. Vanuit de geborgenheid en veiligheid kan het jonge kind de wereld gaan ontdekken. Ook de verzorging en inrichting, het speelgoed van natuurlijke materialen, de hoofdzakelijk biologisch-dynamische voeding, evenals de aandacht voor de contacten met de ouders leiden ertoe dat de kinderen gedijen en zich harmonieus kunnen ontwikkelen tot mensen die hun eigen unieke bijdrage aan deze wereld kunnen geven.

In dit pedagogische beleidsplan kunt u de pedagogische visie en belangrijkste uitgangspunten lezen die bij de Vlinderboom gehanteerd zullen worden. Het is de bedoeling dat dit plan houvast biedt aan zowel het gehele team als ook ouders, nieuw personeel en andere betrokkenen. Ons beleid is dynamisch en daarmee niet vaststaand en definitief. Wij hopen dan ook dat dit plan een vruchtbare bodem is voor verdere gesprekken en discussies. Op basis van de komende ervaringen zal het beleidsplan jaarlijks geëvalueerd en zo nodig verfijnd en bijgesteld worden omdat de praktijk anders kan zijn en niet volledig aan dit plan zal voldoen. Dit sluit aan bij het dynamisch karakter dat wenselijk is voor de menselijke ontwikkeling zodat zowel kinderen als ook medewerkers volop tot bloei kunnen komen en ieder zijn eigen talenten kan blijven ontwikkelen.

*„Das Kind in Ehrfurcht empfangen,
in Liebe erziehen
und In Freiheit entlassen.“*

Vrij vertaalt:

*„Het kind in eerbied ontvangen
In liefde omhullen
En in vrijheid laten gaan.“*

3 Pedagogische visie

Algemene uitgangspunten

Ieder kind is een unieke persoonlijkheid dat zijn eigen unieke levensweg zal gaan en op die manier iets zinvols zal bijdragen aan de wereld. Daarom is **het kind het uitgangspunt** van onze pedagogische ideeën en zullen wij een opvoedingscontext creëren waarin de authentieke eigenheid van elk kind tot zijn recht kan komen. Elk kind kan daarmee dat wat het te bieden heeft op een harmonische wijze ontwikkelen. Hiervoor is het van belang dat wij als opvoeder een omgeving scheppen waarin het de ontwikkeling van het kind op een harmonische wijze ruimte geboden wordt. We willen dat het kind zichzelf kan zijn en zijn eigen unieke vaardigheden en tekortkomingen kan ontdekken en/of ontwikkelen. Wij willen de kinderen begeleiden in het vormen van een **gezond wilsvermogen**, opdat hij later, als volwassene, het doorzettingsvermogen bezit om ook daadwerkelijk dat wat hij zich tot doel gesteld heeft, uit te voeren. Door heel bewust de **zintuiglijke** omgeving van het kind vorm te geven, door het te omringen met mooie, goede en waarachtige dingen, kan het kind een basisvertrouwen ontwikkelen dat de grondslag vormt voor een **positieve levenshouding**. Plezier in het leven maakt het makkelijker open te staan voor anderen, en geeft je de kracht en de inventiviteit om creatief om te gaan met problemen. Je kunt je alleen ontwikkelen tot een harmonisch mens als je in relatie staat tot andere mensen. De groep geeft de kinderen de gelegenheid samen te zijn met kinderen van gelijk niveau en/of leeftijd, en zich op **sociaal en emotioneel** gebied te ontwikkelen.

Wij willen de kinderen van de BSO een vertrouwde plek geven met de rust en geborgenheid, waar ze zich thuis kunnen voelen. Daarnaast moet dit een inspirerende plek zijn waar ruimte voor het kind is om zichzelf te zijn maar ook om zich in een sociale context te bewegen en te spelen.

De Antroposofische visie van de Vlinderboom

De antroposofie komt voort uit de ideeën van Rudolf Steiner. (1861- 1925). Rudolf Steiner studeerde af als filosoof. Antropos betekent in het Grieks “Mens” en Sofia betekend “wijsheid”.

De antroposofie is een manier van het benaderen van de wereld en (de identiteit) van de mens. In de antroposofie gaat het erom dat het lichaam, de ziel en de geest één geheel worden. Het menselijk lichaam is verbonden met de aarde. De geest is verbonden met de wijsheid. De ziel verbindt deze twee met elkaar.

De antroposofie gaat er van uit dat opvoeden het begeleiden van het mens zijn is. Het mogen ‘worden wie je bent’.

Het jonge kind maakt verschillende levensfasen door op weg naar de volwassenheid. Dit vraagt om een pedagogische aanpak die bij hun specifieke ontwikkelingsfase past.

Het kind maakt de volgende drie opeenvolgende levensfasen door:

- 0-7 jaar: De wereld is goed.
In deze fase vindt de fysieke rijping plaats. Er wordt o.a. de basis gelegd voor de ontwikkeling van de zintuigen.
- 7- 14 jaar: De wereld is mooi.
Het gevoelsleven en het verbeelden spelen in deze fase een belangrijke rol.
- 14- 21 jaar: De wereld is waar. Het denken groeit in deze fase als zelfstandige kracht.

Binnen de leeftijdsfasen zijn de kinderen niet gelijk en hebben zij ieder hun eigen geaardheid en ontwikkelingsstempo. Vanuit de verschillen wordt er gekeken wat er voor ieder kind nodig is, binnen de

grote pedagogische lijnen van de aanpak voor de groep als geheel. De omgang met peuters en kleuters is gericht op spel, ritme en beweging.

Pedagogische uitgangspunten

Onze pedagogische uitgangspunten zijn gebaseerd op de mens- en ontwikkelingsvisie van de antroposofie. Dit zijn dezelfde inzichten als die waarop de pedagogie van de vrije scholen gebaseerd is. Het belangrijkste uitgangspunt is de gedachte dat ieder individueel mens zich in vrijheid moet kunnen ontwikkelen tot wie hij is.

Op de opvang van De Vlinderboom willen wij hierop aansluiten door een vergelijkbaar klimaat te creëren waarin de kinderen zich geborgen en gezien kunnen voelen.

Vanuit die gedachte maken we keuzes en beslissingen over de inrichting van de ruimte speelgoed, voeding, dagindeling en andere huishoudelijke zaken. We willen de kinderen een “huiselijk” klimaat bieden, waar zij zich kunnen ontspannen.

2.2 Ontwikkelingsfasen van het kind

In onze pedagogische benadering zijn de eerste drie ontwikkelingsfasen van elk ongeveer zeven jaar essentiële uitgangspunten, die gedurende de tijd vanaf de geboorte tot de volwassenheid van elk kind doorlopen worden. Lichaam, ziel en geest ontwikkelen zich in onderlinge afhankelijkheid, maar zij vragen toch ieder een eigen rijpingstijd. Ieder mens doorloopt de verschillende ontwikkelingsfasen op zijn eigen wijze en in elke fase liggen mogelijkheden voor optimale ontplooiing van verschillende menselijke eigenschappen en krachten. Omdat iedere ontwikkelingsfase haar eigen kwaliteit en doelstelling heeft, vraagt zij ook om een specifieke benaderingswijze en aanbod van ontwikkelingsstof. We gaan hier dieper in op twee 7-jaarsfasen, van 0 tot 7 jaar en van 7 tot 14 jaar.

2.2.1 De eerste zeven levensjaren (0-7)

In de eerste zeven jaar is het kind geheel en al aan zintuiglijke indrukken overgeleverd. Het leeft met overgave in de hem omringende wereld.

In de eerste 7-jaarsfase staat zowel de ontwikkeling van het fysieke lichaam centraal als ook de wilsontwikkeling. Kinderen bootsen hun omgeving na, maar handelen nogal onbewust. Door veelvuldige nabootsing en door zelf onderzoekend bezig te zijn verkent het kind zijn lichaam en zijn naaste omgeving. Spelsituaties zorgen ervoor dat het kind zijn fantasie en creativiteit kan ontwikkelen en zorgt tegelijkertijd ook voor een stimulatie van de wilsontwikkeling. Spel is ook van grote waarde in het ontwikkelen van taal- en denkvermogen. Door veelvuldige ritmische herhalingen (van dagritme en ook van liedjes en verhalen) oefent het kind en ontwikkelt het vaardigheden en vermogens.

De kleuters staan nog sterk open voor hun omgeving; zij nemen waar met heel hun lichaam, met al hun zintuigen. Hun waarnemingen zijn omvattend: deze blijven niet beperkt tot de buitenkant van de dingen, maar hebben ook betrekking op stemmingen, gevoelens en gedachten van mensen. De kinderen in deze fase gaan mee met de stroom van het geheel, de groep, daar zijn ze een deel van en ze beleven zichzelf ook nog nauwelijks daarvan afgescheiden. In de groep speelt de indeling van de middag een grote rol. Alles herhaalt zich in een vast ritme. De pedagogisch medewerker schept een warme en omhullende sfeer. De activiteiten die we samen doen, zoals gezamenlijk eten, schilderen en knutselen) gebeuren in dezelfde warme sfeer. Kleuters willen meegaan in deze stroom. Deze warme omgeving leidt ertoe, dat de kinderen met hun fantasie in het vrije spel op onderzoek uitgaan.

Vanwege de openheid van de kinderen vinden wij het belangrijk zorg te dragen voor de kwaliteit van de indrukken die zij opdoen, dat wil zeggen: wát zien, horen, betasten, proeven onze kinderen? Wat beleven zij aan ons? Wij vinden het belangrijk dat de kinderen échte indrukken opdoen, dus kiezen wij zoveel mogelijk voor natuurlijke materialen voor onze meubels en speelgoed, voor eenvoudig speelgoed dat in de fantasie

van de kinderen van alles kan zijn. Blokken worden bijvoorbeeld auto's; de stoelen vormen samen een trein. De verzorging van de ruimte voor de groep, de inrichting van deze ruimte en het speelgoed, vragen veel tijd en innerlijke rust van de pedagogisch medewerker. Evenals de aandacht voor de jaarfeesten, verjaardagen en de contacten met de ouders.

2.2.2 De tweede zeven levensjaren (7-14)

Het kind komt rond het zevende jaar op school in homogene leeftijdsgroepen terecht. Het is minder onbevangen en heeft een eigen binnenwereld waarin fantasie en werkelijkheid een grote rol spelen. Volwassenen krijgen een belangrijke rol in het overbrengen van kennis. Stap voor stap wordt het schoolse leren voorzichtig ingeleid, aanvankelijk vanuit sprookjes en mythen aan het begin van de onderbouw om uiteindelijk kennis te kunnen maken met abstracte begrippen.

Het kind in klas 1 beleeft de overgang tussen kleuter en jong kind zijn. Bij de schoolkinderen van klas 1 neemt het grote vertrouwen en nabootsen langzaam af, evenals de kracht van de fantasie; zij zijn 'schoolrijp' geworden en willen gaan leren en begrijpen, onderzoeken en uitproberen. Dit geldt niet alleen voor de lesstof, maar vaak ook voor de mensen en dingen om hen heen: ben jij werkelijk wat je lijkt te zijn? Kun je wat je lijkt te kunnen? En het belangrijkste: doe je wat je zegt te zullen doen?

Tegelijkertijd kunnen deze kinderen ook klein zijn en kwetsbaar; zoals zij hun omgeving op zijn eigenschappen testen en waarderen, zo voelen ze ook zichzelf gewogen en beoordeeld.

Voor beide groepen kinderen, kleuters en schoolkinderen, geldt dat zij in deze fase veel meemaken. Er zijn veel veranderingen: vanuit de veilige omgeving van thuis of de kleuterklas naar kleuterklas of lagere school; de confrontatie met vaak veel en onbekende kinderen; de andere gewoonten en ritmen; en niet te vergeten: het meedoen. Ze zijn nu op school, ze willen en moeten meedoen. In een stil hoekje er even niet bij zijn, is er nu niet meer bij. De kinderen zijn dan ook vaak moe en vol van indrukken. Vaak is er ook behoefte om na enig uitrusten de indrukken te verwerken door juist actief buiten bezig te zijn. Op de BSO van de Vlinderboom houden we daar rekening mee.

2.2.3 Het schoolkind 7-14 jaar

De kinderen van klas 2 t/m klas 6 (leeftijd circa 7-8 tot 12-13 jaar) maken een heel andere ontwikkeling door. Voor hen speelt vooral dat zij aan het ontdekken zijn dat zijzelf en ieder ander mens een apart individu is. Ze worden zich bewust van sociale omgangsregels en begrijpen dat deze nodig zijn.

Zij zijn al volop gewend aan het functioneren binnen een (klas)groep. Het opgroeiende kind moet zijn lichaam, dat in de leeftijd van 7 tot 12 jaar groeit en van proporties verandert, echt gaan beheersen in grove en fijne motoriek door veel te oefenen.

Daarnaast gaat het kind leren sociaal te functioneren in groepen en een stevige basis te ontwikkelen om tot een zelfstandige persoonlijkheid te komen. Ze zoeken in de groep naar sociale verhoudingen en hoe zij zichzelf hiertoe verhouden. Dit is soms erg vermoeiend. Soms wil een kind zich terugtrekken van de groep, en iets alleen voor zichzelf doen. Of juist buiten actief wil zijn, als tegenwicht aan al dat zitten in de klas.

Vanuit deze visie hebben we in de BSO waar mogelijk de kinderen verdeeld in twee leeftijdsgebonden groepen, een voor het jonge kind (**4-7**) jaar en een het oudere schoolkind (**8-12** jaar), m.u.v. van de rustige dagen, meestal woensdag en vrijdag.

2.3 Pijlers van de antroposofische pedagogiek

2.3.1 Eigenheid van het kind

Wij zien ieder kind als een unieke persoon en voelen ons verantwoordelijk en betrokken bij de ontwikkeling van ieder kind. We proberen het kind zoveel mogelijk in zijn ware wezen te leren kennen en te begrijpen hoe het zich wil ontwikkelen: welke talenten en kwaliteiten draagt het in zich en welke eenzijdigheden wil het overwinnen? Met zulke vragen zoeken we naar een goede manier om het kind te begeleiden. Wij stimuleren de kinderen om dingen zelf te ontdekken, zonder invulling van een volwassene. Waar nodig moedigen wij de kinderen aan met en een steuntje in de rug en stimuleren het eigen spel. Op deze manier bouwt een kind zelfvertrouwen en zelfrespect op zodat ze een positief zelfbeeld ontwikkelen en mogen worden wie zij zijn. Dit kunnen we alleen maar goed doen samen met de ouders/verzorgers.

2.3.2 Ritme, herhaling en rust

Rust, ritme en herhaling dragen bij aan de ontwikkeling van een gevoel van veiligheid en zelfvertrouwen. Als je weet hoe de dag ongeveer verloopt, geeft dat rust. Je hoeft er als kind niet bij stil te staan. We bouwen de dag ritmisch op, daardoor ontstaat er voor de kinderen houvast en rust in de groep. Momenten van activiteit worden afgewisseld door momenten van rust. De seizoenen en jaarfeesten geven het jaarritme aan; de aandacht die wordt besteed aan de zingen, spellen, activiteiten, verhalen en vertellingen en de jaartafel geven de kinderen de verbondenheid met natuur en cultuur.

2.3.3 Nabootsing

Het jonge kind bootst nog graag na; door het nabootsen wil het zich alles graag eigen maken. De rol van de pedagogisch medewerker is dus niet om dingen aan te leren of opdrachten te geven, maar om het kind voor te leven, dingen met aandacht en plezier te doen zodat het kind vanuit enthousiasme mee wil doen. De kinderen kunnen volop meedoen aan zinvolle huiselijke activiteiten. Gewoontes maken het leven veilig en vertrouwd, maar het versterkt ook de wil en het doorzettingsvermogen. Veel gewoontes worden aangeleerd via de nabootsing.

2.3.4 Wilsopvoeding

Een goed ontwikkelde wil is een stevige basis voor het geestelijk prestatievermogen op latere leeftijd: in de eerste negen levensjaren worden het geheugen, het concentratievermogen en het doorzettingsvermogen gevormd uit wat een kind met zijn zintuigen uit de omgeving oppikt en met zijn wil nabootst. Pedagogisch medewerkers laten zelf ook een sterk wilsvermogen zien, door af te maken waar ze mee bezig zijn.

Wij scheppen een omgeving waarin het kind positief gestimuleerd wordt zijn wil te ontwikkelen. We leren kinderen tijdens hun spel en andere activiteiten om weerstand te overwinnen. We maken af waar we aan zijn begonnen, ook als het soms moeilijk is. Creatieve of ambachtelijke activiteiten versterken onze wilsontwikkeling omdat we steeds door weerstand heen kunnen werken.

Voor de wil is herhaling een basis voor stabiliteit. Dat wil zeggen dat de wilsopvoeding de nadruk legt op het zich trouw houden aan de vele kleine stapjes die uiteindelijk naar de gewenste vaardigheid leiden. Net als een pianospeler die consequent door de jaren heen oefent en niet zo nu en dan eens, is het voor de wilsopvoeding essentieel om vasthoudend en liefdevol te zijn en een bepaald ritme te volgen. Hierbij geldt dat het kortstondig willen doen of plotseling willen veranderen eerder averechts kan werken.

2.3.5 Respect en verwondering

Kinderen maken deel uit van hun omgeving. Wij willen kinderen respect bijbrengen voor mensen, dieren, natuur, milieu, materialen en andere culturen. Respect, eerbied, liefde en dankbaarheid zijn dan ook de kernbegrippen bij ons. Bijvoorbeeld door samen met het kind met verwondering te kijken naar

alle kleine en grote voorvallen zoals een sneeuwvlokje op je want en de eerste lentebloemen, wék je bij het kind (en bij jezelf!) een gevoel van blijdschap en eerbied.

Door volwassenen respectvol met de omringende wereld om te zien gaan leert het kind zijn eerbiedskrachten te ontwikkelen: het 'in de eigen waarde laten' van mensen, dieren, planten en dingen kan hierdoor dagelijks geoefend worden. Er doen zich steeds weer gelegenheden voor waarnaar met verwondering, eerbied en aandacht gekeken kan worden. Een volwassene, die op deze wijze in het leven staat, kan zich dankbaar voelen voor dat wat het leven te bieden heeft. Dit gevoel wordt door het kind ervaren. Er ontstaat een innerlijk gevoel voor dankbaarheid.

2.3.6 Een positieve levenshouding

In de dagelijkse groepsbezigheden kunnen altijd situaties ontstaan in de pedagogisch medewerker en kind interactie of tussen collega's onderling die irritaties met zich mee brengen en waarin wij als mens zijnde in een negatieve houding kunnen vervallen. Een positieve levenshouding, en daarmee dus positieve gedachten begint bij onszelf en geeft ons de mogelijkheid om met negatieve en moeilijke situaties van het leven om te kunnen gaan en er een draai aan geven. Het uitzenden van kleine positieve boodschappen kan al heel wat in beweging zetten en een relatie of interactie na korte tijd verbeteren. Stel je voor welke innerlijke rijkdom jezelf en het kind kan hebben en hoe al deze talenten, capaciteiten vormgegeven kunnen worden. Een klein kind kan bijvoorbeeld nog onbezorgd en vol overgave genieten. Het treedt de wereld onbevangen en vol vertrouwen tegemoet.

Positieve energie kan tot stand komen door zinvolle bezigheden en voldoende bewegingsvrijheid die het kind helpen zijn energie positief te richten, waardoor agressie door verveling of zich niet betrokken voelen vermeden wordt. *Bijvoorbeeld: als een kind niet tot spelen kan komen en in plaats daarvan anderen in hun spel stoort, wordt het kind uitgenodigd om samen met de pedagogisch medewerker een waardevol klusje te doen.* Hierbij is weer de positieve levenshouding van de volwassene belangrijk: Het plezier en de aandacht waarmee die de bezigheden uitvoert werkt voor het kind (en de anderen die dit zijdelings vanuit hun spel oppikken) sterker dan de bezigheid zelf.

Op de grond zitten een paar kinderen met de trein te spelen. Een ander kind rijdt in zijn enthousiasme met zijn houten paard over de rails, waardoor er een verbindingstuk afbreekt. Teleurgesteld brengen ze de kapotte stukken bij de pedagogisch medewerker. "Kijk nou eens!" Dan herinnert een van de kinderen zich dat we de vorige keer een ander stuk rail gerepareerd hebben. "Juf, je moet er een schroef indraaien!" Samen repareren we de rails en vragen de ruiter 'in de wei' te gaan paardrijden.

We laten de kinderen in hun waarde, respecteren hun eigenheid, en zoeken naar wat bij hun leeftijd en persoonlijkheid past. Wat voorbeelden: met het ene drukke kind kun je beter gaan tekenen, met het andere ga je zagen en schuren. Is een kind onverhoopt niet of slechts kort af te brengen van zijn storende bezigheden, dan nemen we het even apart, spreken het kort toe: "Ik wil niet dat jij de blokkentoren van Eva omgooit". En bieden iets anders aan, nemen het kind even mee: "Ik zag daar in de kast een boekje over Hansje Stoffel, kom dan gaan we dat samen lezen. Ook hier geldt dat dit vanuit een positieve houding en met aandacht voor het kind gebeurt zodat een algehele positieve sfeer tot stand komt waarvan elk kind in de groep zal profiteren.

2.3.7 Zintuigontwikkeling

In hoofdstuk 2.2 en bijlage 2 staat het belang van zintuigontwikkeling uitgebreid beschreven.

2.4 Pedagogische basisdoelen van de kinderopvang

De door Prof. Dr. J.M.A. Riksen-Walraven opgestelde vier centrale pedagogische basisdoelen zijn opgenomen in de 'Wet Kinderopvang' (VWS 2004). Deze doelen, gebaseerd op het ontwikkelingstaken model van Erikson (1968), zijn tegenwoordig leidend in de kinderopvang in Nederland. In ons beleidsplan zijn de vier doelen:

- 1) Emotionele veiligheid
- 2) Sociale competenties
- 3) Persoonlijke competenties
- 4) Overdracht normen en waarden

In principe zijn deze kopjes al in de pedagogische visie verworven in het voorgaande stuk. Ter verduidelijking zullen ze alsnog in de komende paraaf apart worden uitgelicht.

2.4.1 Emotionele veiligheid en geborgenheid

Wij willen dat kinderen uitgroeien tot evenwichtige volwassenen, en daarbij hoort ook een evenwichtige emotionele ontwikkeling. Emotionele veiligheid is een voorwaarde om je ergens thuis te kunnen voelen. Dat thuisgevoel proberen we vooral te geven door zo met de kinderen om te gaan dat zij van ons voelen 'we vinden het fijn dat je er bent'. We scheppen een omgeving waarin het kind zijn emoties mag en kan tonen en daardoor kan leren met bepaalde emoties van zichzelf en anderen om te gaan. De attitude/houding van de pedagogisch medewerker is speelt hierbij een belangrijke rol.

Het is van belang dat de pedagogisch medewerker zich sensitief opstelt ten opzichte van het kind en het op een respectvolle wijze benadert. De pedagogisch medewerker moet in staat zijn de signalen van het kind op een adequate wijze te zien en te interpreteren en daarna te handelen. Bijvoorbeeld, kinderen die nog heel verlegen zijn, laten we eerst tot zichzelf komen, en kijken of het al toe is aan samen iets doen, door in de buurt van het kind bijvoorbeeld het gebroken wiel van de vrachtauto te gaan repareren. Als je dan iemand nodig hebt om iets vast te houden, wil het misschien wel helpen. We handelen vanuit de gedachte: de wereld is goed zoals zij is, met al haar onvolkomenheden, en problemen zijn er om opgelost te worden. De kinderen worden omringd met liefde en zorg, zodanig dat het hun eigen ontwikkeling niet in de weg staat, maar stimuleert.

2.4.2 Hoe gaan we om met ongewenst gedrag?

Ongewenst gedrag corrigeren we door het gedrag te benoemen en niet het hele kind. Je kunt niet stout zijn doordat je bijvoorbeeld iemand pijn doet, maar wat je doet is wel stout. Er is een groot verschil tussen zijn en doen. Een stap verder is dat we het gedrag van een kind proberen te lezen als een vraag of behoefte, en dit waar nodig positief proberen om te vormen in deze richting. Een kind dat ruzie maakt, wil misschien wel gewoon meedoen maar weet niet hoe het dit moet vragen. Daar kan een pedagogisch medewerker wel in begeleiden. We gaan ervan uit dat kinderen nooit zomaar iets doen, en dat er altijd een vraag in besloten ligt.

Weten waar je aan toe bent, regelmaat, gewoontes en regels bieden de kinderen van de BSO duidelijkheid en houvast. Naast de vaste leiding en vaste invallers is een voorspelbaar verloop van de middag en een beperkt aantal duidelijke gedragsregels (zo doen we het hier) belangrijk.

2.4.3 Sociale competenties

Sociale competentie kan gezien worden als een paraplu voor een scala van sociale vaardigheden. Hierbij horen begrippen als samenwerken, kunnen communiceren, zich in een ander kunnen verplaatsen, anderen helpen, conflicten voorkomen en oplossen, sociale verantwoordelijkheid. De groep, de interactie met leeftijdsgenoten en de interactie met de pedagogisch medewerker vormen een

leeromgeving voor het ontwikkelen van sociale competenties. Ook kunnen de sociale en emotionele ontwikkeling niet los van elkaar gezien worden. Je kunt je emoties alleen ontwikkelen in relatie tot anderen: jij voelt je op een bepaalde manier en je omgeving reageert daarop, of je omgeving geeft jou een bepaald gevoel en jij reageert daarop.

Voorbeelden: We geven de kinderen gelegenheid tot 'sociaal spel': er is een poppen/huishoek, samen spelen in de zandbak en we laten de kinderen zoveel mogelijk elkaar helpen. Bij conflicten tussen de jonge kinderen wachten we eerst af in hoeverre ze het zelf aankunnen. Als de situatie niet gelijkwaardig is of uit de hand dreigt te lopen, grijpen we kort in of bieden we iets anders aan waar het kind graag mee speelt. De pedagogisch medewerker is op de achtergrond aanwezig en beschikbaar om te helpen wanneer de kinderen er niet zelf uitkomen.

Als het dan toch eens nodig is om een grens aan te geven, is dat maar heel kort, en een lachje of een aai over het hoofd is vaak al genoeg om het weer 'goed' te maken. De andere kinderen zien dit en maken zelf ook weer makkelijk vriendjes. In de groepsactiviteiten komen heel andere sociale competenties aanbod, zoals op je beurt wachten, naar elkaar luisteren, waardering voor elkaar tonen en iets afmaken/tot het einde volhouden. De maaltijd is een gericht sociaal moment waarbij het gezamenlijk eten het uitgangspunt is. Verschillende aspecten zoals geduld, respect, tafelmanieren, aandacht en interesse spelen hierbij een rol. Zo beginnen we pas met eten nadat iedereen zit, stil is en de spreuk gezegd is en helpt iedereen met afruimen. We luisteren naar elkaar en laten iedereen aan de beurt komen die iets wil vertellen.

Om de ontwikkeling van sociale competenties te vormen, bevorderen en te versterken is het van belang dat de pedagogisch medewerker alle kinderen op dezelfde wijze behandelt, zonder voorkeuren; de pedagogisch medewerker benadert het kind op een positieve manier; de pedagogisch medewerker speelt in op de signalen van kinderen let en op diens behoefte; de pedagogisch medewerker besteedt aandacht aan de verschillende emoties van het kind.

2.4.4 Persoonlijke competenties

Persoonlijke competenties beschrijven persoonskenmerken zoals veerkracht, zelfvertrouwen, flexibiliteit, weerbaarheid, positieve eigenwaarde, zelfstandigheid en creativiteit of het omgaan met verschillende en wisselende situaties. Het ontwikkelen van deze kenmerken stellen het kind in staat problemen adequaat te benaderen en zich zo nodig aan te passen aan veranderingen in hun omgeving. Het kind kan op die manier zelf leren wie het is, waar zijn krachten en talenten liggen, welke voorkeuren en interesses het heeft en welke vaardigheden in bepaalde situaties nodig zijn. Zelf vaardigheden beheersen is essentieel voor het zelfvertrouwen en ook voor de latere ontwikkeling zoals leren van een vreemde taal, motorische ontwikkeling of cognitieve vaardigheden. Een respectvolle en positieve houding als ook het geven van ruimte om zelf of met elkaar een probleem op te lossen horen bij de houding van de pedagogisch medewerker.

Kinderen brengen op een buitenschoolse opvang vrije tijd door en mogen zelf kiezen wat ze willen doen. Ze hebben op school van alles geleerd, en bij ons kunnen ze lekker uitblazen. We bieden van alles aan maar willen de kinderen niet overvoeren met allerlei activiteiten. Er is een ruim aanbod van spelletjes, boeken, knutselmaterialen, speelhoeken, spelmaterialen en constructiematerialen.

De pedagogisch medewerkers bereiden de middag voor in de zin van een spel-of knutselactiviteit. Doordat we geen elektronisch vermaak in huis hebben, spelen de kinderen 'op eigen kracht'. En voor kinderen is niets zo leerzaam als spelen.

Het voert te ver om alle vaardigheden op te noemen die kinderen oefenen in het spel, maar we noemen er enkele om aan te geven dat we spelen niet zien als tijdverdrijf maar als noodzakelijk en belangrijk. Klimmen, skeeleren, bokje springen, dansen en andere bewegingsactiviteiten zijn belangrijk in de motorische ontwikkeling om 'stuurman te worden over je eigen lichaam'.

Bouw- en constructiespeelgoed draagt bij aan ruimtelijk inzicht en precisie.

Allerlei sociale vaardigheden zoals samenwerken, leidinggeven, een plan maken en uitvoeren komen aan bod in rollenspel in de huishoek, bij (bord)spelletjes en wanneer kinderen samen iets moois of lekkers maken.

Verveling zien we niet als iets dat we moeten vermijden, maar als onderdeel van een creatief proces: in de verveling komen kinderen op eigen ideeën. Heel belangrijk om te leren 'het uit jezelf te halen'. Iets dat je niet leert als je aldoor wordt beziggehouden. De pedagogisch medewerker is vervolgens beschikbaar om kinderen te helpen de plannen/ideeën tot uitvoer te brengen.

2.4.5 Overdracht normen en waarden

Kinderen moeten de kans krijgen om zich de waarden en normen, de cultuur eigen te maken van de samenleving waarvan zij deel uitmaken. Dit eigen maken wordt ook wel socialisatie genoemd. Het heeft te maken met het leren wat goed is en wat fout. Dat zit 'm in heel veel ongeschreven regels (omgangsvormen). Maar om het kader voor iedereen (personeel, ouders en kinderen) helder te maken hebben we ook een aantal regels en afspraken opgeschreven. Zo weten we van elkaar waar we aan toe zijn en waar de grenzen liggen. De huisregels worden tijdens de intake besproken met de ouders; in de werkwijze personeel staan veel regels en afspraken die voor medewerkers gelden, en de afspraken en regels die voor de kinderen gelden communiceren we mondeling: bijvoorbeeld handen wassen voor het eten en nadat je naar de wc bent geweest. Ze staan ook beschreven in de werkinstructies voor personeel.

De jongste kinderen gaan meestal makkelijk mee in de stroom. Het goede voorbeeld van de leiding wordt nagebootst. Er zijn regels 'zo doen we dat hier' die vooral voorgeleefd worden, niet zozeer besproken. De oudere kinderen hebben dit als basis al meegekregen, maar komen in een ontwikkelingsfase waarin grenzen en mensen getest worden. Autoriteit van de leiding is dan belangrijk. De regels zijn er niet voor niets en op deze leeftijd kunnen die uitgelegd worden door de leiding en werkelijk begrepen worden door de kinderen.

We hebben de **7 Gouden omgangsregels** geformuleerd:

1. We zijn te vertrouwen
2. We zijn aardig voor elkaar en doen elkaar geen pijn, ook niet met woorden.
3. We houden rekening met elkaar.
4. We lachen elkaar niet uit.
5. We houden alle spullen netjes en heel.
6. Niemand speelt de baas
7. Stop is stop Als er iets gebeurt wat we niet willen, zeggen we duidelijk: 'STOP'

Waarden zijn de idealen die we nastreven en waarmee we ons in de dagelijkse praktijk verbinden.

Voor zowel normen als waarden geldt dat de volwassenen het goede voorbeeld geven aan de kinderen. Voor kinderen is de manier waarop je als volwassene de dingen doet minstens zo belangrijk als wát je doet. Het gaat er in het bijzijn van kinderen om dat je de dingen met aandacht doet. Luisteren naar hun verhalen over de schooldag, een verhaal voorlezen, huishoudelijke activiteiten, handwerken of een spel spelen; als het met échte aandacht gebeurt, ontstaat er vanzelf warme betrokkenheid en plezier. De kwaliteit (of moraliteit, zoals sommigen ook zeggen) die we aan ons werk geven wordt overgenomen door de kinderen en werkt zelfs door tot in het lichamelijk en psychisch welzijn.

2.5 Taalontwikkeling

De pedagogisch medewerker begeleidt en stimuleert de taalontwikkeling van de kinderen door met de kinderen te spreken op een voor hen begrijpelijk niveau, veel in beelden te spreken en te zingen. De pedagogisch medewerker tracht een rustige sfeer te creëren zodat er geconcentreerd geluisterd kan worden. Het kind moet als gelijkwaardige gesprekspartner behandeld worden en het moet gerespecteerd worden wat

kinderen zeggen. Het initiatief komt bij voorkeur vanuit het kind, maar je kan het aanmoedigen en stimuleren om te laten vertellen.

Door de kinderen spelenderwijs mee te nemen in spelletjes wordt automatisch bijgedragen aan de taalontwikkeling van het kind. Een ander aspect van taalontwikkeling is muziek en zingen. Door muziek dringt de taal weer anders, makkelijker binnen. Kinderen houden van muziek maken en zingen. Het kind krijgt plezier door de klank in de taal en in de mogelijkheden zich uit te drukken.

De voertaal op de Vlinderboom is Nederlands. Kinderen die Nederlands niet machtig zijn of thuis een andere taal spreken worden door de pedagogisch medewerker in de Nederlandse taal aangesproken, waardoor de Nederlandse taalontwikkeling gestimuleerd wordt. We helpen de kinderen de Nederlandse taal zich eigen te maken door:

- Duidelijk en beeldend te spreken,
- Veel te herhalen, bijvoorbeeld door steeds te zeggen wat je doet.
- Voor te lezen en het beeldende tafelspel (uitbeeldspel) te spelen en vertellen.

Kinderen tot een jaar of 10 leren spontaan een nieuwe taal aan zolang zij hier voldoende in ondergedompeld worden.

2.6 Vrij Spel en materiaal

Het Vrije Spel wordt gekenmerkt door een sfeer van activiteit, harmonie, beweging, creativiteit, ontmoeting en ontspanning. Het kind is vrij om in het lokaal of buiten (binnen de gestelde grenzen) te gaan waar hij wil. Tijdens het vrije spel is de pedagogisch medewerker meer op de achtergrond aanwezig. De kinderen nemen zelf het initiatief, de pedagogisch medewerker observeert. Hij/Zij kijkt onder andere hoe de kinderen met de materialen omgaan en hoe de sociale contacten verlopen. Zo kan ze de bewegingen (de motoriek), het samenspel, de wijze van spelen van de kinderen waarnemen. Zij ziet of er door spelarmoede, taalarmoede of een overmatig spreken, bewegingsarmoede, een over-beweeglijkheid of een gebrek aan coördinatie, enzovoort correcties nodig zijn. Vaak stukt het spel van kinderen in deze leeftijdsfase door het louter toekijken van de volwassene. Door tijdens de observatie zelf een weinig concentratie vergende maar nabootsingwaardige activiteit uit te oefenen (bijv. handwerken, wol uitpluizen, breien, huishoudelijke taakjes bv. repareren) kan men een gunstig spelklimaat creëren zonder verlies aan waarnemingsmogelijkheden. De pedagogisch medewerker moet ook te allen tijde kunnen ingrijpen als dit voor de goede voortgang van het spel nodig is. Soms moet een bepaald kind geholpen, aangemoedigd, of juist afgeremd worden.

In het vrije spel krijgt het kind de gelegenheid zijn wilsactiviteit volledig te ontplooiën en zijn leefwereld nabootsend weer te geven. De wilsactiviteit, als spontane en innerlijke activiteit, wordt beschouwd als de sterkste uitdrukking van de persoonlijkheid van de mens. Vrij spel betekent dus steeds het ontwikkelen van zelfstandigheid en persoonlijkheid; het kind kan beschermd en tegelijkertijd vrij spelen. Inmiddels weten we uit neurologisch onderzoek dat vrij spel, of speelruimte, essentieel is voor de ontwikkeling van kinderhersenen. De Brancheorganisatie voor de Kinderopvang heeft recent een literatuurstudie gepubliceerd (maart, 2022) waaruit blijkt dat vrije speeltijd voor kinderen de waarneming, taalontwikkeling en complexe motorische vaardigheden verscherpt (p. 19).

Een rijke fantasiewereld, die gevoed wordt door verhalen en eigen spel is bij ons het uitgangspunt. Voor kinderen is niets zo leerzaam als spelen. Buiten de gezamenlijke momenten in de groep is het vrije spel het belangrijkste.

Voor oudere kinderen geldt dat ook zij begeleid worden in hun spel, maar dat ze wel uitdagender materiaal en spelvormen zelf kunnen uitproberen. Daarbij wordt ook gelet op het sportieve, competitieve element dat voor een aantal kinderen een rol gaat spelen en in spel uitgeprobeerd kan worden. Zij worden immers steeds vaardiger in bijv. balspelen en willen zich met elkaar meten. Daarnaast worden voor oudere kinderen gericht activiteiten aangeboden waar ze zich voor langere tijd

aan verbinden.

Speelgoed is bij voorkeur zó vormgegeven dat het kind er niet op één, maar op talloze manieren mee kan spelen. Een kind kan zelf de keuze maken in wat het wil gaan doen, wel zullen we het buitenspelen stimuleren. Daarvoor zijn er op het schoolplein vele mogelijkheden aanwezig: scheppen en ander materiaal voor in de zandbak, karren, springtouwen, planken en lappen voor hutten bouwen, etc. Binnen zijn er o.a. speelhuisjes, blokken, auto's, spelletjes, poppen, knutselmaterialen, prentenboeken voor de jongere kinderen, voor de oudere kinderen meer op hun leeftijd afgestemde boeken, bordspelen, lego, Kapla, met knikkerbanen, knutselmaterialen en gereedschap, verkleedkleren, etc.

2.7 Het belang van buitenspel en buiten zijn

Het buitenleven neemt een hele belangrijke plaats in het dagritme op de Vlinderboom. Het uitgangspunt is dat de kinderen, afhankelijk van hun leeftijd, maar onafhankelijk van de weersomstandigheden, één of meerdere keren per dag lekker naar buiten kunnen. Slecht weer bestaat niet, minder geschikte kleding om weersomstandigheden te lijf te gaan wel. Of het nu regent, vriest, sneeuwt of de zon schijnt: kinderen hebben buitenlucht en bewegingsvrijheid nodig. Buiten zijn is stimulerend voor kinderen; de geuren, geluiden, het speelmateriaal, de spelmogelijkheden bieden buiten andere uitdagingen dan binnen en bovendien verhoogt buiten zijn de weerstand. Buiten spelen betekent ruimte om energie kwijt te raken en moe en vuil terug te komen. Moe worden geeft een voldaan gevoel, waarna iets rustigs doen op zijn plek is. Buiten zoeken kinderen elkaar op, onderzoeken en spelen samen. Ze verkennen samen de wereld en horen elkaars mening over allerlei zaken. Ze leren hun eigen standpunten benoemen, leren hun eigen standpunt te houden terwijl de ander er anders tegenaan kijkt, leren zich te verplaatsen in de schoenen van een ander. Ze vormen een groep, spelen en werken samen, leren vertrouwen op elkaar. Daarnaast leren kinderen omgaan met weerstand en tegenslag, met onverwachte dingen, afspraken maken en nakomen. Buiten spelen heeft ook invloed op de sociale ontwikkeling van een kind; een gevarieerd buitenspeelplein, nodigt uit tot ontmoeting. Bijvoorbeeld: samenwerken in de tuin, samen spelen in de zandbak, en voor de oudere kinderen: balspelen, touwtje springen, tikkertje, verstoppertje en voetballen.

Risicovol spel

Het is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen om spannende dingen te doen, risico's te nemen. Op De Vlinderboom mogen kinderen aanvaardbare risico's nemen onder leiding van de pedagogisch medewerkers.

Wat is spannend?

- iets doen wat je nog nooit eerder hebt gedaan
- op het randje van je eigen grenzen balanceren;
- iets waarbij je angst moet overwinnen.

Wat is een risico?

- iets uitproberen met een min of meer onzekere uitkomst;
- iets waarbij je voordelen moet afwegen tegen de nadelige gevolgen.

Waarom risico's nemen?

1. onderdeel van het leven
2. positief verband tussen risico's en welzijn
3. de wil om risico te nemen en dingen uit te proberen zijn karakteristieken voor effectief leren

Wat kun je ervan leren?

- zelfvertrouwen;
- wilskracht;
- motorische vaardigheden;
- inschatten gevaar;

- nieuwe dingen durven en willen aangaan;
- lef ontwikkelen;
- sociaal-emotioneel;
- vormkracht.

Wat wij aanvaardbare risico's vinden voor in elk geval de oudste BSO'ers (en voor sommige jongere kinderen):

- omgaan met: vuur, messen, gereedschappen, breipennen, naalden;
- klimmen;
- buurtcontacten;
- blote voeten binnen het hek;
- wilde dingen eten (onder begeleiding van iemand die weet wat hij/zij doet).

De grote en kleine risico's worden beschreven in het veiligheid en gezondheid plan.

2.8 Activiteiten: achtergronden en aanbod

Kunstzinnige activiteiten

Wij bieden de kunstzinnige activiteiten aan om te kunnen verwerken wat kinderen op de schooldag hebben meegemaakt. Met kunstzinnig werken wordt het gevoels-ziele gebied aangesproken bij het kind. Op de vrije school wordt de meeste aangeboden stof ook kunstzinnig verwerkt met tekeningen, schildering, klei of ruimtelijk werkstuk.

Daarnaast is het voor het wat oudere kind ook fijn om het ambacht te leren, hier komt het doorzettingsvermogen bij kijken, het oefenen van de wil om een werkstuk af te maken.

Wanneer kinderen dat willen, kunnen de kinderen meedoen aan een georganiseerde activiteit. Het hele spectrum van kunstzinnig werken binnen onze visie omhelst de volgende gebieden:

- Teken en, vrij tekenen, vorm tekenen
- Nat in nat schilderen, Schilderen als kunstzinnige verwerking
- Knutselen voor seizoen en jaarfeesten voor en met kinderen
- Boetsen met klei of bijenwas
- Werken met wol (o.a. nat viltten, viltlapjes), handwerken, breien, haken, naaien
- Werken met papier (o.a. transparanten),
- Werken met hout (o.a. klankhoutjes, gevonden hout, timmeren, schuren, vijlen),
- Werken met speksteen
- Muziek maken
- Zingen met een groep kinderen,
- Bewegen op muziek
- Verhalen vertellen
- Toneel spelen
- Koken

Tekenen

Door te tekenen geeft het kind uitdrukking aan de eigen innerlijke ontwikkeling. Tekenen is dus steeds vrij tekenen dat de ontwikkeling van het kind zelf weergeeft. In de hogere klassen gaan kinderen ook vormtekenen.

Schilderen

Schilderen is in de eerste plaats een ontmoeting met de wereld van de kleuren. Het omgaan met kleuren in hun eindeloze variaties en samenspel scheidt een rijke schakering aan belevingsmomenten en uitdrukkingsmogelijkheden. Niet het resultaat maar het doen zelf, waaronder de specifieke beheersing van beweging en materiaal en de beleving staan centraal. We werken met plantaardige verf van Stockmar, dit is een aquareltechniek met een aantal (primaire) kleuren, op dikker schilderpapier (nat-in-nat). Met de spons maken we het vel papier nat, daarop brengen we de verdunde pigmentverf aan. Overgangen tussen kleuren kunnen met deze techniek gemakkelijk ontstaan. Een aantal kenmerken van het midden(gevoels)gebied in kunstzinnige werken zijn; sfeer, stemming, (meng)kleuren, vlakken en balans.

Knutselen voor seizoenen en jaarfeest

"De Seizoentafel" is een plek waar je de kringloop van het jaar kunt volgen. Door op de seizoenentafel in kleuren en beelden de omgeving van buiten naar binnen te brengen zien we bij kinderen de vreugde van de herkenning. Kinderen kunnen hun bijdrage hieraan leveren zodat het een levend geheel wordt. Bijvoorbeeld door kleine figuren (kabouter onder de paddenstoel) te maken voor op de jaartafel die net ontbreken. Samen kan de jaartafel opgemaakt worden. Ook worden er mooie transparanten gemaakt met voorstellingen over een jaarfeest; bv herfst, sint maarten, kerststal

Boetseren met klei

Klei is in eerste instantie koud, zwaar en krijgt pas vorm als jij het maakt, vormt. Je kunt het zelfs ruiken, de geur van natte aarde. Het is een materiaal wat je confronteert met grenzen, met veranderingen. Het kneden vraagt wilskracht, vormkracht, energie en innerlijke beweging om het materiaal te kunnen bewerken.

De krachten die het boetseren vraagt komen vanuit jezelf (je binnenwereld).

Als je de klei beweegt, vormt en kneed, wordt de klei warm en maak je je 'eigen'. Je maakt het onderdeel van jezelf, daardoor voel je je eigen warmte erin terug.

Praktische tip: Na het aanbieden van klei laat je de kinderen de klei doorwerken, kneden en vraagt om er dan een bol van te maken. Dat is een start om er iets van bv een dier van te maken. Vertel een verhaal en ga erna met de kinderen samen een (dier) figuur uit het verhaal boetseren. We geven geen hulpmiddelen aan de kinderen als mesjes en spatels, ze mogen de klei, het plastische materiaal helemaal met de handen ontdekken. Met jonge kinderen werken we niet met de klei, het onttrekt de warmte.

Boetseren met bijenwas

Boetseren begint bij het werken met bijenwas, een zuiver natuurproduct dat het voordeel heeft dat het warme handen schenkt bij het werken ermee. Andersom werkt het ook: door te werken met bijenwas, worden je handen warm. Dus fijn in de winter Met bijenwassen richt je het oefenen van de fijne (vinger)motoriek, alsook de zintuigen; tastzin, bewegingszin, warmtezin en reukzin. De kinderen kunnen er kleine werkstukjes mee maken, diertjes naar aanleiding van een verhaal, een figuurtje voor op de jaartafel, etc.

Handwerken

Veel kinderen vanaf de eerste klas kunnen al breien, dat doen ze veelal met wol, vanaf 2^e klas leren ze haken met katoen. Er worden bv tasjes, poppenkleden of een kroon genaaid.

Weven; een ronde op karton, recht op een weefraam, weven op een luciferdoosje, of op een Y-takje, dromenvanger weven, spinnenweb...

Andere handwerkvormen zijn: punniken, het knopen van armbandjes, knoopster, breivork.

Een hele fijne zintuigelijke activiteit in het "koude" seizoen is het wol viltten. Met verschillende kleuren sprookjes wol, olijven zeep, lauw water en beweging, het wrijven van de wol wordt bv een toverbal of grote bal, (om tennisbal heen), of potlood hoes, paddenstoel, bloemen, vlinder, etc. gemaakt.

Houtbewerken/Timmeren

Kinderen kunnen onder begeleiding met hout werken aan bv een bootje, auto, kaartenstandaard (zaagsnede in blokje hout, goed schuren) vogelhuis of andere werkstukjes. Mobiel van takjes, van drijfhout, dikke takken tot slang maken. Stokken snijden met zakmessen kan ook met een klein groepje en goede instructie. Afhankelijk van de leeftijd mogen ze schuren, timmeren, vijlen, raspen, zagen en snijden. De oudste kinderen mogen evt met de pyrograaf in hout branden.

Speksteen/ Beeldhouwen

Beeldhouwen is een techniek waarbij je door “weg te halen” een vorm uit het materiaal tovert. Dit materiaal kan bestaan uit bijvoorbeeld speksteen of albast. Met eenvoudige technieken en gereedschappen zoals een zaagje, rasp, vijl, guts en wat schuurpapier kun je mineralen, als albast en speksteen maar ook marmer, gemakkelijk bewerken

Muziek/Zingen

Samen zingen, samen zelf een liedje maken, experimenteren op muziekinstrumenten, samen ritmes maken

Vertellingen

Voorlezen vormt een vast onderdeel van de dag. Voor veel kinderen is het dagelijkse verhaal een hoogtepunt van de middag...

Verhalen... ze zijn mooi, ze spreken tot de verbeelding, ze kunnen je wat leren (en plaatsen wat je leert in een context), sluiten aan bij wat je al weet, zijn een uitgangspunt voor gesprekken en filosoferen enzovoort. Verhalen verbinden, zijn metaforen (bijv. bij pedagogische doelen), kunnen kracht geven. Over verhalen raak je niet uitgepraat.

Voorlezen geeft ook een veilig en vertrouwd gevoel: samen met de voorlezer en een klein groepje luisteren naar mooie verhalen.

Vertellen zorgt voor nog meer beleving dan voorlezen. Bij voorlezen ga je uit van de geschreven taal; vertellers gebruiken mondelinge taal en roepen daarmee beelden op. De verteller kan er zelf veel meer in kwijt. En kan het verhaal aanpassen aan de doelgroep, de context, het doel.

Vertellen kan aan een klein groepje, maar ook aan een grotere groep of alle aanwezige kinderen (bijv. theateropstelling; als voorbereiding op de activiteit van die dag).

Toneel/ verkleed/poppenkast

Samen een toneelstukje maken, verhaal verzinnen, rollen verdelen, verkleedkleden maken, iedereen uitnodigen en opvoeren. Met het opvoeren van toneelstukje overwinnen kinderen niet alleen hun eigen schuchterheid, maar boren ze ook een bron van aangeboren creativiteit en vreugde aan. Bevruchting voor jong en oud, dit is voorleven.

“De Kookkeuken”

In de keuken kan door de kinderen van alles gedaan worden wat grote mensen er ook doen en méér: appelmoes maken, koekjes of pizza bakken, er worden veel creatieve gerechten gemaakt. In vakanties bouwen ze een heel restaurantje. Drakenbrood, pompoensoep, pepernoten bakken, pesto van kruiden, bananenmuffins en nog veel lekkers.

2.9 Vakantiedagen en uitjes

Tijdens vakantieopvang maakt de BSO regelmatig uitstapjes, zowel in de directe omgeving (aangrenzend park of speeltuin) als wat verder weg (strand en duinen in de vakanties). Er wordt gebruik gemaakt van het openbaar vervoer of in Haarlem van de twee grote bakfietsen om de kinderen in te vervoeren. Om de veiligheid te garanderen hanteren wij daarbij de werkinstructie uitstapjes, met duidelijke afspraken over hoe uitstapjes worden geregeld.

Begeleiding

Bij uitstapjes gaan er altijd twee PM-ers mee op pad. Er wordt een kind- Pm-er- ratio 1 op 9 BSO gehanteerd.

Veiligheid

De kinderen krijgen een veiligheidshesje van de Vlinderboom aan, zodat we hen makkelijk kunnen herkennen en het overzicht bewaren. Op het veiligheidshesje staat het mobiele telefoonnummer van de locatie in het label aan de binnenkant achter; mocht een kind onverhoopt verwijderd raken van de groep, dan kan het mobiele nummer van de locatie worden gebeld. De groepsleiding heeft altijd de locatietelefoon en hun eigen telefoon bij zich.

De PM-ers nemen altijd de telefoon met daarop de KOV net-app en de benodigde informatie over de kinderen en telefoonnummers van hun ouders mee, evenals een EHBO-doesje.

Als gebruik wordt gemaakt van openbaar vervoer, worden de regels van de verkeerswetgeving gevolgd.

Vakantieprogramma

De pedagogisch medewerkers maken het vakantieprogramma 1 week voor aanvang van de vakantie bekend. Door dit pas laat bekend te maken voorkomen we dat ouders op basis van de activiteit hun kind op die dag plaatsen. Tijdens de vakantie is er de gehele dag van 08.00 uur tot 18.30 uur opvang met een gevarieerd programma. In de vakanties wordt er met thema's gewerkt, zodat de vakantieperiode één geheel vormt.

Een herfstvakantie stond bv. in het teken van "**kabouters, draken, heksen en herfst**". Met beeldende verhalen zijn we de natuur ingetrokken. We verzamelden schatten in de natuur, bakten kabouterkoekjes, dronken er een kaboutertheetje bij, kookten een kaboutersoepje en brouwden zelfs een heksenalfje.

Een meivakantie gingen we naar 'het duinmeer **schatten zoeken**, langs de kinderboerderij, mochten we helpen op de boerderij, en struinden we in het Speelbos rond.

Dagritme vakantiedag

In de vakanties en op studiedagen kunnen de kinderen gebracht worden tussen 08.00 uur en 09.30 uur.

09.30 beginnen we gezamenlijk de dag met een drinkmoment en een verhaal of kleine activiteit in het teken van het thema van de vakantie.

Op de dag wordt er in de ochtend een activiteit aangeboden en in de middag een uitstapje of vice versa. Er is ook voldoende ruimte voor het vrije spel binnen of buiten, al naar gelang waar het kind behoefte aan heeft.

12.30 uur is het tijd voor de lunch op de locatie of picknick onderweg.

15.30 uur halverwege de middag is er een drink- en eetmoment.

16.00 uur proberen we weer op de locatie te zijn als er een uitje is geweest.

16.30 uur sluiten we de dag af met een verhaal, en delen fruit rond zoals we gewend zijn.

17.00 uur-**18.00** uur mogen de kinderen nog buiten spelen tot 18.15 uur of binnen een rustiger activiteit aan tafel doen; tekenen, een (knutsel)werkje afmaken, een spelletje, samen (voor)lezen op de bank en dan is de dag alweer voorbij.

2.10 Kinderparticipatie op de BSO

Kinderparticipatie heeft een positief effect op het zelfvertrouwen en de communicatieve vaardigheden van kinderen en het stimuleert de betrokkenheid bij de buitenschoolse opvang. Kortom: het is goed voor hun ontwikkeling, is een uiting van respect voor kinderen én het geeft de pedagogisch medewerkers veel informatie over wat kinderen leuk vinden en graag willen doen. In overleg met de (oudste) kinderen bepalen we het activiteitsaanbod en daaraan gekoppeld de aanschaf van materialen.

Het boek 'Betekenisvol werken op de BSO' (2016) is een goede leidraad om kinderen te laten participeren.

- Kinderen hebben een keuze in wel of niet meedoen aan activiteiten.
- Ze mogen zelf kiezen wat en waar ze gaan spelen.
- Ze kunnen zelf materialen pakken (en terugzetten).
- Er wordt naar de kinderen geluisterd en op hun behoefte ingespeeld.

Bij de Vlinderboom werken we zoveel mogelijk samen met de kinderen. We faciliteren zoveel mogelijk van hun eigen ideeën. We proberen de kinderen te inspireren als ze er zelf niet helemaal uit komen en sturen bij als dat nodig is.

2.11 Seksuele ontwikkeling van kinderen

De seksuele ontwikkeling maakt deel uit van de natuurlijke ontwikkeling van het kind. De ontwikkeling van seksualiteit betekent de ontwikkeling van het bewust worden van je lichaam en de daarbij behorende gevoelens. Het is belangrijk dat kinderen de gelegenheid krijgen om deze ontwikkeling zo goed mogelijk te kunnen doorlopen. We willen dat kinderen openheid voelen. Kinderen hoeven niet geconfronteerd te worden met volwassen taboes. Een open houding van ons als professionals is van groot belang.

We willen dat de kinderen van de buitenschoolse opvang de mogelijkheid krijgen om in openheid over seksualiteit te praten. Zo leren zij hun eigen gevoelens en grenzen en die van anderen te respecteren. Dat betekent dat zij elkaar niet uitlachen, anderen niet dwingen, manipuleren of elkaar opzettelijk pijn doen. Kinderen mogen de namen van geslachtsdelen benoemen. Kinderen leren wat wel en niet gepast is in bepaalde situaties.

We aanvaarden iedereen in zijn ontwikkeling met respect voor zijn autonomie, daarom gebruiken wij de volgende omgangsregels voor kinderen en pedagogisch professionals:

- We zijn open over normen en waarden;
- We hebben respect voor elkaar;
- We doen elkaar geen pijn;
- Bloot is voor thuis;
- Nee is nee, stop is stop

2.12 Pesten

Wij hechten veel waarde en geven aandacht aan het overbrengen van waarden en normen. Pesten heeft daarom onze aandacht. De basishouding van onze Pm-ers is nabootsingswaardig, dit is een houding waarin pesten niet als gewoon wordt gezien. We creëren samen een sfeer waarin ieder kind tot zijn recht komt en waarbij veiligheid, respect en geborgenheid voorop staan, zodat kinderen zich vertrouwd voelen om direct naar ons toe te komen met problemen en dingen waar ze tegenaan lopen. Samen houden de pedagogisch professionals het groepsproces scherp in de gaten. De eerste tekenen van plagen, uitsluiten en dergelijke worden snel gesignaleerd en besproken met de betrokken kinderen. Indien nodig hebben mentoren wekelijks een gesprek met kinderen om samen te evalueren hoe het die dag of week gegaan is. We hanteren de 7 gouden omgangsregels.

2.13 Voeding

Gezonde voeding draagt bij aan de gezondheid van kinderen. Door de Vlinderboom wordt bewust gekozen voor biologische en biodynamische voedingsmiddelen waarvan de grondstoffen hun levenskwaliteit behouden hebben, doordat ze op natuurlijke wijze zijn geteeld en bewerkt.

De 10 Gouden eetregels van de Vlinderboom:

1. **Geen geraffineerde suikers of wit-melen.** Deze zorgen voor pieken en dalen in de bloedsuikerspiegel, waardoor kinderen heel druk of juist heel sloom worden.

2. **Goede vetten** uit notenpasta's, pindakaas, boter en oliën. Fijne brandstoffen zorgen voor een verzadigd gevoel en een geleidelijke afgifte van energie. Daarnaast zijn zij ook goed voor de ontwikkeling van de hersenen.
3. We streven naar voeding die **zo min mogelijk bewerkt** is, bij voorkeur van biologisch-dynamische herkomst; voeding zonder toevoegingen als geur-, kleur- en smaakstoffen, de producten zo vers en puur mogelijk.
4. **Home-made**. Zoveel mogelijk zelfgemaakte producten, zoals brood, soep, appelmoes of een pannenkoek. De kinderen helpen daarbij mee met het bereiden van de maaltijd. Zo leren zij waar hun eten vandaan komt.
5. Wij bieden **100% biologische - en streven naar biologisch-dynamische voeding**. Dit betekent geen kleur- en smaakstoffen, pesticiden, gifstoffen en antibiotica. Biologische voedingsmiddelen hebben een hogere voedingswaarde en daarnaast is biologische landbouw goed voor natuur en milieu.
6. Wij houden van **Water!** Kinderen krijgen genoeg suikers binnen. Daarom leren wij hun om water en lauwwarme thee te drinken. Er wordt bij de BSO naast thee of water ook diksap bij het sap moment aangeboden. Tijdens de lunch krijgen onze kinderen daarnaast volle melk.
7. **Fruit en groenten**. De peuters eten 's morgens samen fruit, op de BSO in de namiddag. Bij de lunch geven wij aan de kinderen ook rauwkost, soms bij de kring een kopje zelfgemaakte soep. Deze zitten allemaal vol met vezels, vitaminen en mineralen.
8. **Tussendoortjes met voedingswaarde**. De kinderen krijgen geen snoep, wel geven wij hun fruit, spelt-, rijstwafels met bv. pindakaas of volkoren brood. Dit zorgt voor een gebalanceerd energieniveau.
9. **Samen aan tafel!** Wij hebben vaste eetmomenten waarop de kinderen samen eten. Het is een rustmoment van de dag, waarop wij even stil staan bij de herkomst van wat er op tafel staat. Dit is iedere keer weer een feestje!
10. We **volgen** waar mogelijk de **seizoenen** met het aanbod van groente en fruit.

Voeding en allergieën

Met ouders wordt overlegd hoeveel en wat hun kinderen wel of niet mogen eten. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan kinderen met allergieën. Kinderen die (voedsel) allergisch zijn of een speciaal dieet hebben, nemen hun eigen voeding mee naar de BSO en peutergroep. Als een kind iets niet lust overleggen de pedagogisch medewerkers met de ouders wat het kind dan wel mag eten.

Snoep

Kinderen krijgen in principe geen snoep: alleen als sprake is van een speciale aanleiding, zoals een traktatie of een ander feestje. De traktaties willen we dan ook graag zoveel mogelijk suikervrij houden. Voor inspiratie en tips kan je bij de pedagogisch medewerkers terecht. De pedagogisch medewerkers zullen erop toezien dat er respectvol met eten omgegaan wordt.

Rijstwafels en speltwafels

In lijn met de onderzoeken vanuit de universiteit van Belfast worden de rijstwafels niet verstrekt aan kinderen van 5 jaar en jonger.

Het hoge gehalte van arsenicum, dat van nature in de bodem zit waar rijst wordt gekweekt, is niet goed voor het jonge kind. De Vlinderboom geeft om die reden *speltwafels* aan kinderen van 4 en 5 jaar op de BSO.

Eetritme Buitenschoolse opvang

Tijdens de schoolweken zijn er drie eetmomenten, als de jongste groep uit school komt (tijden van de verschillende scholen variëren), als de grote kinderen uit school komen en de fruitkring om 16.30 uur. Het lunchmoment bestaat uit een broodmaaltijd waarbij melk, water of thee wordt gedronken. We zien er op toe dat de kinderen voldoende drinken.

Na schooltijd wordt er ook drinken: sap, water of thee aangeboden aan de kinderen die net uit school komen. Daarnaast kunnen de grote kinderen een boterham en rijstwafels eten.

Om 16.30 uur wordt er gekozen voor verschillende soorten fruit en water.

Aanbod eten Buitenschoolse opvang

Brood: Er wordt bruin/volkoren tarwebrood aangeboden.

Wafels: Tot 6 jaar krijgen kinderen speltwafels. Vanaf 6 jaar mogen kinderen ook rijstwafels.

Beleg: Voor beleg wordt er gekozen voor; kaas, smeerkaas of vegetarische spread, pindakaas, appel/perenstroop, honing en jam. Er wordt zoveel mogelijk gebruikt gemaakt van producten die natuurlijke suikers bevatten en zo min mogelijk van producten die toegevoegde suikers en vetten bevatten.

Fruit en groenten: Er wordt bij de lunch rauwkost groente; komkommer, wortel(in de winter) tomaat (in de zomer) aangeboden.

Bij de kring worden er diverse soorten fruit aangeboden.

Vlees: Er wordt geen vlees of vleesbeleg aangeboden aan de kinderen.

Drinken: Er worden dranken aangeboden die geen of zo min mogelijk toegevoegde suikers bevatten. Er wordt afgewisseld tussen water, melkproducten, diksap of thee.

Feesten: Wanneer er een jaarfeest gevierd wordt, heeft het eten vaak een centrale rol, b.v. bij sint Maarten wordt er pompoensoep gemaakt, in de Sinterklaastijd bakken we pepernoten, met palm Pasen bakken we een broodhaan. Er wordt dan gekozen voor eten dat bij het feest hoort. Daarnaast is er dan ruimte voor andere lekkernijen die bij deze feesten passen. Het voedingsbeleid zal in deze gevallen minder strikt gevolgd worden.

3 Medewerkers

3.1 Algemeen

De Vlinderboom heeft een team van gekwalificeerde en betrokken medewerkers. De pedagogische doelstelling van De Vlinderboom staat centraal in het werk met de kinderen. De liefdevolle relatie met ieder kind zorgt voor een veilige en vertrouwde opvang. Elk kind is uniek en vraagt dus om gezien te worden. Dit vereist pedagogische kennis en inzet om steeds te zoeken naar de juiste aanpak en eigen houding. Dit vragen we van pedagogische medewerkers.

3.2 Opleidingseisen

Alle pedagogisch medewerkers zijn gekwalificeerd voor de kinderopvang. Dat betekent dat de opleiding Pedagogisch Werker (PW3) met uitstroom variant 'kinderopvang' de eerste voorkeur heeft, maar veel andere opleidingen in de agogische, culturele en sportrichting ook voldoen. Uiteraard is ervaring in het werken met kinderen daarbij extra belangrijk. Voor ons is ook belangrijk dat onze medewerkers bekend zijn met de antroposofische pedagogie of hiermee affiniteit hebben. Onderdeel van ons werk is verdieping in de antroposofische pedagogie, zodat het niet blijft bij het houten speelgoed en de biologische lunch. Als team zoeken we verdieping in studiebijeenkomsten die worden aangeboden in de Vlinderboom academie en individueel, zie het opleidingsplan in Personeel handboek.

Alle pedagogisch medewerkers, ook invalkrachten zijn in het bezit van een VOG verklaring (verklaring omtrent gedrag) van het ministerie van Veiligheid en Justitie, zijn gekoppeld met het personenregister Kinderopvang en worden continu gescreend. Een VOG is een verklaring waaruit blijkt dat gedrag in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie in de samenleving.

Iedere medewerker met een vaste uren contract heeft een Kinder EHBO-certificaat(EHAK).

3.3 Vaste dagencombinaties

Pedagogisch medewerkers werken 2, 3, 4 of 5 dagen. Dit zijn vaste dagencombinaties. Wij doen dit om kinderen en ouders zo veel mogelijk vaste gezichten in de opvang te geven.

3.4 Taken van de pedagogisch medewerkers

- De pedagogisch medewerkers hebben als hoofdtaak het leiden van de groep op een wijze die overeenkomt met de uitgangspunten van de Vlinderboom.
- De pedagogisch medewerkers zorgen voor het tijdig openen en afsluiten van de groepsruimte. Tevens zorgen zij voor het opruimen en schoonhouden en aankleden van de groepsruimten en het meubilair.
- De pedagogisch medewerkers dragen zorg voor de opname van de bestelling van voeding en verbruiksmaterialen voor de groep.

3.5 Werkoverleg en werkbegeleiding

Eens per maand wordt er groepsoverleg gevoerd met de pedagogisch medewerkers van de groep op locatie samen met de leidinggevende.

In het overleg wordt begeleiding gegeven door de leidinggevende en aan de pedagogisch medewerkers. Daarin worden de gang van zaken besproken op de groep, het pedagogisch handelen hierin vanuit de visie. De ontwikkeling en observatie van de kinderen, het contact met de ouders en onderlinge samenwerking, beleid en organisatorische zaken zoals de rooster, werkinstructies zoals veiligheid, gezondheid, ongevallen etc. en de vakantieplanning worden besproken.

3.5.1 Organisatie

De leidinggevende is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken met de collega's en is aanspreekpunt op de locatie voor ouders en de school.

Zij beantwoordt de mail, regelt het rooster en inval en de evaluatiegesprekken van medewerkers, houdt de kas bij, maakt de nieuwsbrief voor ouders en coördineert de activiteiten- en vakantieplanningen en heeft contact met de oudercommissie.

Zij houdt toezicht op, beoordeelt en geeft feedback op de uitvoering van de werkzaamheden van de pedagogisch medewerkers.

Pedagogisch medewerkers doen de (kennismakings-)gesprekken met ouders, werken nieuwe medewerkers en stagiaires in. Iedereen heeft naast het werk op de groep een of meerder kleinere taken en verantwoordelijkheden op de Vlinderboom. Deze verdelen we met zijn allen onderling en we spreken af wie ervoor verantwoordelijk wordt, zie het 'handboek locatie specifiek'.

De medewerker Personeel en Organisatie adviseert over interne bedrijfsvoering en ondersteunt de leidinggevende en draagt bij aan het personeelsbeleid en werving en selectie van nieuwe mensen.

De beleidsmedewerkers werken aan het pedagogisch en beleid en helpen deze mede te implementeren.

3.5.2 Handboek voor pedagogisch medewerkers

De pedagogisch medewerkers krijgen allemaal een handboek personeel algemeen. Daarin staan arbeidsvoorwaarden en regels vermeld over het functioneren bij De Vlinderboom. Daarnaast krijgen ze een handboek van de locatie over de praktische zaken, deze zijn per locatie verschillend.

3.6 Pedagogisch coach en de beleidsmedewerker

Coachen is een cultuur van reflectie en zelfreflectie verzorgen

Ieder kind is een unieke persoonlijkheid die zijn eigen unieke levensweg gaat en op die manier iets zinvol bijdraagt aan de wereld. Daarom is *het kind het uitgangspunt* van onze pedagogische ideeën en creëren wij een opvoedingscontext waarin de authentieke eigenheid van elk kind tot zijn recht mag komen.

Net zoals we aansluiten bij het unieke kind, sluiten we bij het pedagogisch coachen ook aan bij de individuele medewerker. De pedagogisch coach zorgt voor een veilige bedding voor de medewerker om zo het beste potentieel uit de medewerker te kunnen halen. Door bewustzijn op het handelen te leggen en niet op de persoon, wordt de authenticiteit van de Pedagogisch Medewerker (Pm-er) vergroot. Er wordt aangesloten op de individuele kwaliteiten, hiermee wordt de PM-er in haar kracht gezet, hiermee komt de Pm-er in een stroom van ontwikkeling. Wij waarderen de PM-er, we luisteren naar ze, we bekrachtigen ze en kijken mee waar ze tegen aan lopen. We betrekken ze bij alle facetten van de opvang. Dit straalt door in de samenwerkingen. Collega's krijgen meer zicht op kwaliteiten van hun collega's. Mensen voelen dan echte zingeving in hun werk: Ik draag iets bij.

De pedagogisch coach fungeert als spil tussen het pedagogisch beleid en de uitvoering hiervan. De leidinggevende speelt hierbij ook een rol van toetsing van beleid naar praktijk. In werkoverleggen wordt regelmatig de praktijk geëvalueerd en opnieuw afspraken over gemaakt. De leidinggevende koppelt de evaluatie terug naar de beleidsmedewerker, die evt. het beleid bijstelt. De pedagogisch coach begeleidt, coacht en stimuleert het ontwikkelproces van de medewerkers op pedagogisch gebied.

Iedere Pm-er is zelf verantwoordelijk voor haar eigen ontwikkeling. Iedere Pm-er maakt haar eigen persoonlijk ontwikkelplan, noteert en formuleert haar eigen leerdoelen, deze worden aan de coach gestuurd zodat die vooraf hiervan kennis neemt. Waar wil men nog meer in leren? De medewerker heeft het vermogen om te reflecteren op zichzelf.

De coach geeft ook terugkoppeling in de vorm van een verslag, deze wordt ook aan de leidinggevende gegeven, zodat die kennis mee wordt genomen in het verdere ontwikkelproces van de Pm-er in de dagelijkse praktijk. Uit de coach gesprekken en evaluatie gesprekken wordt de scholingsbehoefte gehaald. De coach verzamelt alle leerdoelen van de individuele medewerkers en scholingsbehoefte in

het jaarverslag en deelt die met de directie. Twee tot drie keer per jaar worden er dan scholingsworkshops aangeboden.

Welke mensen werken aan beleid en pedagogische coaching?

De coaching voor locaties Haarlem, Zaandam, BSO Amsterdam wordt verzorgd door Saroj Prior en tijdelijk vervangen door Monique. De coaching voor de VE peutergroepen Alkmaar/Oudorp/Amsterdam/Zaandam en de BSO groepen van Alkmaar/Oudorp wordt verzorgd door Monique Rijnen. Marika Groenewegen en Monique Rijnen zijn de beleidsmedewerkers die het beleid Vlinderboom breed vormen. Marika draagt de visie en missie uit en borgt de antroposofische pedagogiek.

Waar wordt naar gekeken bij de coaching on the job?

- Hoe spreekt de collega de kinderen aan?
- Hoe is de houding naar kinderen ouders, collega's?
- Hoe zet een collega een nieuwe situatie in?
- Hoe zie je de antroposofische pedagogiek terug?

Daarna krijgt de collega een gesprek, daarin komt naar voren:

- De collega krijgt terug wat er is gezien
- Wat er goed gaat en kan uitgebreid worden en wat kan beter?
- We kiezen leerdoel (-en) en maken deze SMART
- Wat is de eerste stap en hoe ga je dat doen?

In het handboek voor personeel staat het functieprofiel van pedagogisch coach en van de beleidsmedewerker. De pedagogisch coach voldoet aan de opleidingskwalificaties om deze functie uit te mogen voeren.

Urenverdeling; We hanteren de richtlijn van 10 coaching uren per FTE. Jaarlijks worden alle pm-ers 1 à 2 keer een dagdeel geobserveerd en hebben ze 1 à 2 keer een gesprek met de pedagogisch coach. Daarnaast besteden we per team aandacht aan scholing in workshops en intervisie. Jaarlijks wordt er per locatie 50 uur aan beleid ontwikkeling besteed door de beleidsmedewerker.

3.7 Inval

Bij ziekte of vakantie proberen we zoveel mogelijk pedagogisch medewerkers van het team flexibel in te zetten, dit zijn dan vertrouwde gezichten voor de kinderen. Anders zetten wij een van onze invalkrachten in. Dit zijn gediplomeerde pedagogisch medewerkers. In nood vragen we via het uitzendbureau.

In geval van ziekte of andere omstandigheden waardoor de pedagogisch medewerker niet in staat is haar groep te draaien moet zij zo spoedig mogelijk de leidinggevende bellen zodat zij vervanging kan regelen.

3.8 Stagiaires

We bieden stageplaatsen aan pedagogisch medewerkers in opleiding (BOL of BBL-leerweg). Deze studenten komen meestal via de school voor Antroposofische Kinderopvang (schoolVAK) uit Utrecht. We willen graag toekomstige pedagogisch medewerkers opleiden om het personeelsaanbod op peil te houden. Er is een apart stage/BBL-beleid voor stagiaires en BBL-ers, die wordt bij aanvang stage overhandigd.

De stagiaire vervult een voorbeeldfunctie voor kinderen. Denk daarbij aan de huisregels voor kinderen. (Let ook op o.a. taalgebruik en gedrag). Er is de mogelijkheid dat aan de stagiaire gevraagd wordt een activiteit of buitenspel zelfstandig te begeleiden, dit is afhankelijk van de opleiding en de bekwaamheid van de stagiaire. De stagiair geeft ondersteuning aan de pedagogisch medewerker.

De stagiaire helpt de pedagogisch medewerker bij praktische uitvoer van de klusjes (tafeldekken en afruimen na de maaltijd, schoonmaken, afwasmachine inruimen na elke fruit/brood maaltijd).

Pedagogische ondersteuning betekent dat de stagiaire de begeleider(s) van de kinderen volgt in hun pedagogische begeleiding van de kinderen in de groep.

Stagiaires gaan met pedagogisch medewerkers mee met uitjes als ondersteunende volwassenen.

Stagiaires worden begeleid door de leidinggevende of ervaren pm-er van de locatie.

Er worden voldoende evaluatiemomenten genomen. Tijdens deze momenten zal de stagiaire op een positief kritische wijze geëvalueerd worden en aanwijzingen krijgen om eventuele aandachtspunten te verbeteren. Naast de "officiële" evaluatiemomenten (meestal bepaald door de school) kunnen er evaluatiegesprekken worden gehouden tussen de stagiaire en de stagebegeleider. De frequentie hiervan worden bepaald door de stagiaire en de stagebegeleider, ongeveer 1x maand. Voor de eindevaluatie overlegt de stagebegeleider met het team van Pm-ers om zo te komen tot een weloverwogen eindoordeel.

Voor BBL stagiaires wordt een ontwikkelplan bijgehouden, met evaluaties en ontwikkeldoelen. De inzetbaarheid als PM wordt mogelijk in het verloop van de studie in afstemming met studie coördinator, leidinggevende en begeleider. Bij calamiteit, ziekte of vakantie kan de BBL-er formatief ingezet worden op de groep. De BOL stagiaire kan alleen in laatste stadium studie ingezet worden mits zij/hij een arbeidsovereenkomst heeft.

3.9 Opleidingsplan

Kinderopvang is een vak en bij vakmanschap hoort scholing en opleiding. De kinderopvang professionaliseert door de aandacht voor de ontwikkeling van beroepskrachten.

De opleiding voor Sociaal Pedagogisch Werker niveau 3 geldt als de gangbare startkwalificatie voor het werken in de kinderopvang. Dit is een driejarige opleiding. Ook andere opleidingen kunnen voldoen, enerzijds de opleidingen die voldeden voor het werken in de kinderopvang voordat de SPW3 opleiding bestond, anderzijds veelal hogere opleidingen uit de agogische richting, zoals de SPW4 opleiding sociaal cultureel werker, of HBO pedagogiek. Bij twijfel of een opleiding voldoet kan of dient een werkgever dit voor te leggen bij het FCB, kinderopvang-werkt.nl.

De Vlinderboom heeft een opleidingsplan dat is te vinden in het Handboek Personeel, hierin beschrijven wij hoe we de ontwikkeling van onze medewerkers door opleidingen bevorderden. Het opleidingsplan voldoet tevens aan Artikel 9.1 van de Cao Kinderopvang.

4 Ouders

4.1 Betrokken ouders

Ouders zijn een belangrijk onderdeel van kwalitatieve kinderopvang. Een goede relatie tussen ouder en pedagogisch medewerkers is van grote waarde voor het kind. Die voelt dan de samenhang en kan zich daar veilig in voelen.

De inzet en interesse van ouders is daarbij van belang. De Vlinderboom nodigt ouders uit om samen met de kinderen verschillende jaarfeesten mee te vieren.

4.2 Aanmelding- en plaatsingsprocedure

4.2.1 Aanmelding

- Aanmeldingen geschieden middels het inschrijfformulier op onze website waarop alle persoonlijke gegevens, gewenste opvang en opvangdagen ingevuld kunnen worden.

4.2.2 Regels ten aanzien toelating en plaatsing

Aanmeldingen worden op volgorde van datum van inschrijving behandeld.

Gezien de huidige lange wachtlijsten hierbij inzicht in de volgorde van plaatsing die we aanhouden

Voorrangscriteria zijn:

1. Kinderen van eigen medewerkers
 2. Kinderen van schoolpersoneel
 3. Broertjes/zusjes
 4. Kinderen met een BSO contract en willen ruilen van één dag
 5. Uitbreiding van dagen: van 1 naar 2 dagen
 6. Vlinderboom peuters die 8 maanden minimaal en 2 dagen gepeuterd hebben
 7. Uitbreiding van dagen: 2 naar 3 dagen
 8. Kinderen met een SMI met aanvraag van de gemeente
 9. Nieuwe instroom van kinderen zonder historie (extern)
 10. Uitbreiding van dagen: 4 dagen
- Na de peutergroep wordt er de mogelijkheid geboden om door te stromen naar de BSO indien er plek is.
 - De minimale leeftijd voor plaatsing op de BSO is 4 jaar.
 - Plaatsing van kinderen met een medische en/of sociale indicatie geschiedt alleen na overleg met de pedagogisch medewerkers en de teamleider.
 - Wanneer het kind geplaatst kan worden, ontvangen de ouders een aanbod in de vorm van een plaatsingscontract. Een aanbod kan één keer geweigerd worden, na een tweede weigering komt het kind onderaan de wachtlijst te staan.
 - Plaatsing is pas definitief wanneer het plaatsingscontract, ondertekend door beide ouders, binnen twee weken na datum van bevestiging door de Vlinderboom is ontvangen.
 - Wanneer het ondertekende plaatsingscontract niet binnen deze termijn door de Vlinderboom is ontvangen komt de aanvraag te vervallen.
 - Vanaf het moment van ondertekening van het plaatsingscontract tot de ingangsdatum van de opvangovereenkomst, hebben de ouders de mogelijkheid de overeenkomst te annuleren. Hiervoor zijn kosten verschuldigd en bedragen de betaling van een maand.
 - De administratie geeft de plaatsingsgegevens door aan de pedagogisch medewerkers van de groep waar het kind geplaatst wordt.

4.3 Betaling

Plaatsing kan op iedere dag van de maand gebeuren; de facturatie en betaling start bij de plaatsing van het kind, ongeacht een wenperiode

4.3.1 Tarieven

Alle actuele tarieven staan op de [website](#).

4.3.1 Betalingsvoorwaarden

Rond de 10e van de maand worden de facturen verstuurd en altijd één maand vooruit. Betalingen geschieden uitsluitend via automatische incasso. Facturen worden automatisch geïncasseerd rond de 23e /24e van de maand. Indien noodzakelijk geven we de vordering uit handen aan een daartoe bevoegde instantie. De kosten hiervan zijn voor rekening van de ouders en tevens vervalt het recht op een plaats bij de Vlinderboom. Hiervan worden de ouders schriftelijk op de hoogte gesteld.

4.4 Flexibele Opvang

De BSO biedt voor alle uren dat we open zijn flexibele opvang aan binnen de standaardpakketten die wij hebben.

Welke zekerheid biedt een flexibele opvangplek?

De grootte van de groep bepaalt of je kind kan komen. Kinderen die standaard gebruik van de buitenschoolse opvang (gaan) maken, hebben altijd voorrang op kinderen die er incidenteel van gebruik willen maken met een flexibel contract. Wij willen graag 5 werkdagen van tevoren weten of je kind komt. Dit kan doorgegeven worden via Ouderportaal KOV net-app. Je kan via het Ouderportaal meteen zien of er plek is en je kind aanmelden. Natuurlijk zullen wij ons best doen als je spontaan met een opvangvraag zit, maar garantie kunnen we dan niet geven.

Voor wie is de flexibele opvang?

De flexibele opvang is voor mensen die alleen **incidenteel** gebruik willen maken van de buitenschoolse opvang. Wil je meer vastigheid in de opvang, dan raden wij je aan om een gewone buitenschoolse opvangplek te nemen. Kinderen met een vaste plek hebben ook voorrang op kinderen met een flexibele plek als het om extra opvangdagen gaat of om extra studiedagen.

Wat zijn de kosten?

Wij berekenen 12% extra boven op de bestaande tarieven voor flexibele opvang. Deze extra kosten worden niet betaald door ouders die al een vaste plek hebben en die extra dagdelen willen afnemen.

Inschrijven

Alleen met een ondertekend contract kan er gebruik worden gemaakt van de flexibele kinderopvang. Er is géén afnameverplichting als je kind met een flexibel contract staat ingeschreven bij de Vlinderboom. Inschrijven kan met o.a. de groene inschrijf-button hieronder. Tijdens het inschrijfproces word je gevraagd om een dagdeel in te vullen. Dit is voor flexibele opvang een fictief dagdeel en zal later in de administratie weer worden verwijderd.

4.4.2 Introdúcé op de BSO

Vriendjes mogen mee komen spelen op de BSO van de Vlinderboom als introdúcé, als de groepsgrootte en de kind/pm-er ratio dat toelaat en als de pedagogisch medewerker hiermee instemt. Hiervoor moet eerst toestemming worden verleend door de ouder/voogd van de introdúcé. De pedagogisch medewerker schrijft de naam en het (nood) telefoonnummer op van de ouder/voogd van de introdúcé om in geval van calamiteit iemand te kunnen bereiken. De ouder/voogd van de introdúcé is er verantwoordelijk voor dat alle relevante informatie over de introdúcé bekend wordt gemaakt bij de pedagogisch medewerker (zoals allergieën voor voeding, lichamelijke klachten e.d.). Dit wordt ter plekke genoteerd door de pedagogisch medewerker op het introdúcé formulier. Indien deze informatie niet of onvolledig blijkt te zijn doorgegeven, dan ligt de verantwoordelijkheid niet bij de Vlinderboom in geval

van een voortkomende calamiteit. Kinderen die als introducé bij de Vlinderboom komen spelen, dienen voldoende verzekerd te zijn.

Een introducé is welkom bij de Vlinderboom zolang dit niet als een verkapte vorm van opvang wordt gebruikt.

4.4.3 Wijzigingen en opzeggen

Wanneer er een wijziging in de persoonsgegevens of de opvangdagen nodig is, kunnen ouders dit zelf in het ouderportaal via de KOV net-app aanpassen. Wanneer de opvang geheel of gedeeltelijk opgezegd wenst te worden moet dit schriftelijk aan de administratie doorgegeven worden. De Vlinderboom hanteert een opzegtermijn van een maand. Een opvangplaats kan elke dag van de maand geannuleerd worden.

4.4.4 Extra dagdelen en ruilen van dagen BSO

Ouders van de BSO kunnen wel extra dagdelen voor hun kinderen aanvragen en ruildagen aanvragen in het ouderportaal via KOV net-app. Er kan alleen binnen de termijn van een week een dag geruild worden. In het ouderportal kan de ouder inzien of de ruildag mogelijk is. Er kan alleen een extra dag afgenomen worden als er plaats is op de groep. Mocht er op de groep van je kind geen plaats zijn dan kunnen wij je kind, na je schriftelijke toestemming, evt. opvangen in een andere groep(-en) als daar wel plaats is.

4.4.5 Vakantiedagen en studiedagen op de BSO

Kinderen van de BSO worden in de vakantiedagen meestal opgevangen op de eigen locatie. Alkmaar/Oudorp is daarop een uitzondering, kinderen worden daar opgevangen op 1 van de twee locaties.

Ouders hebben in hun contract om die reden twee locaties vernoemd staan met 2 LRK nummers. Bij studiedagen van de school worden de kinderen gewoon op de eigen school ontvangen.

4.5 Wenbeleid

4.5.1 Kennismakingsgesprek

Een aantal weken voor de geplande opvang wordt er een afspraak voor het kennismakingsgesprek gemaakt. We vragen of de ouder van tevoren een vragenlijst kan invullen. De vragenlijst wordt met het plaatsingscontract meegestuurd. Deze wordt automatisch in KOV net-app gesynchroniseerd. Tijdens het kennismakingsgesprek neemt de pedagogisch medewerker onze kennismakings-vragenlijst met de ouder door. Hierdoor komt de pedagogisch medewerker van alles te weten over eigenschappen, (eet-) gewoontes, voorkeuren met spelmateriaal, vriendjes en de ontwikkeling van het kind. Verder worden ouders in dit gesprek geïnformeerd over de organisatie, het beleid en de praktische zaken van opvang bij de Vlinderboom.

4.5.2 Wennen op de BSO

Voor jonge, 4-jarige kinderen wordt voor het wennen een   twee middagen uitgetrokken, ook als de startdatum in een vakantie valt. De ouder wordt de eerste keer uitgenodigd om met het kind samen te komen lunchen op de BSO. Dat is voor de ouder en voor het kind fijner, dan blijft het kind totdat de grote kinderen komen om 14.30 uur. We halen de jonge kinderen op uit de kleuterklassen en de schoolkinderen mogen zelf naar het BSO-lokaal toe komen lopen. De eerste weken halen we de kinderen van de eerste klas ook op van het klaslokaal. We laten de leerkracht weten dat het kind voortaan naar de BSO gaat.

De pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat de kinderen kennismaken met elkaar en legt uit wat het kind op de BSO kan verwachten. De kinderen die al langer op de BSO zitten betrekken we bij de introductie van nieuwe kinderen. Zo leggen de kinderen zelf uit aan het nieuwe kind wat er op de BSO zoal wordt gedaan, welke spelletjes we hebben, waar jas en tas worden opgehangen, waar de wc is enz. Nieuwe kinderen worden zo spelenderwijs wegwijs gemaakt in de BSO. Regels in de groep worden verteld als een situatie zich voordoet, zodat kinderen ook begrijpen waarom er bepaalde afspraken zijn. Na de kennismaking komt het kind de volgende keer dat de opvang gewenst is gewoon mee naar de BSO. Het is fijner als je kind de eerste paar keer eerder wordt opgehaald. De betaling van de opvang start als de wendagen beginnen.

4.5.3 Intern wennen

In de weken voorafgaand aan de overstap naar de nieuwe groep mag een kind een aantal keren wennen bij de nieuwe basisgroep. Per locatie verschilt de leeftijd van overstap naar de volgende groep, meestal rond 7-8 jaar. We willen dit wen proces zo soepel mogelijk laten verlopen en kijken waar het kind aan toe is. Tegen het eind van het schooljaar, in de laatste weken voor de zomervakantie, geven we de de kinderen de mogelijkheid om een paar keer 'mee te kijken' op de nieuwe groep. Concreet betekent dit dat ze meerdere keren mee kunnen doen aan een activiteit bij de groep oudere kinderen. Het kind verlaat tijdens het wennen de groepsruimte, maar niet de basisgroep. Voor de BKR telt het kind mee in de eigen basisgroep en de plek van het kind blijft onbezet.

4.6 Contacten met ouders

Dagelijks zal er een kort moment van contact met de ouders zijn wanneer het kind gebracht en/of gehaald wordt. Verder wordt er de mogelijkheid voor oudergesprek aangeboden een keer per jaar en ouders kunnen participeren in de oudercommissie.

4.6.1 Gesprekken bij het brengen en halen van het kind

In de gesprekken bij het brengen en halen van het kind komen de dagelijkse dingen aan bod. Soms lopen die 'gesprekjes van alledag' uit op meer specifieke opvoedingsvragen. Door op dat moment te vertellen hoe we die dingen bij ons aanpakken, door het geven van tips, kunnen we de ouder wellicht op weg helpen. Vaak komt het er door de drukte in de groepen en door de aanwezigheid van andere ouders niet van om dieper en persoonlijker in te gaan op specifieke vragen of problemen die ouders hebben. Dan bestaat de mogelijkheid om buiten de groep een gesprek te voeren. Soms gebeurt dit op verzoek van de ouders zelf. Het is de pedagogisch medewerker die deze behoefte kan signaleren en een voorstel doet als een ouder er zelf niet mee komt.

4.6.3 Observatie van BSO kinderen

Op de Vlinderboom gebruiken we een *observatieformulier voor BSO kinderen* waarmee we de ontwikkeling van kinderen regelmatig en zorgvuldig door pedagogisch medewerkers bijhouden. Het formulier is verdeeld in 4 gebieden; *denken, voelen, willen* en overige aspecten. In de verschillende ontwikkelingsfasen van het kind worden de verschillende gebieden meer of minder ontwikkeld. Voor de mate van beheersing van het aspect van ontwikkeling is de metafoor van "zaadje-kiem-plantje" gekozen. In specifieke gevallen wijden we een kinderbespreking aan het desbetreffende kind in het overleg met de expertise van het team.

4.6.4 Mentorkinderen

De mentor is een van de pedagogisch medewerkers die werkt op de groep van je kind. Deze mentor is dan het aanspreekpunt voor ouders en kind als het gaat om de algemene ontwikkeling en het welzijn van het kind. Eventueel vervult de mentor ook een rol in het contact met andere professionals, uiteraard met toestemming van de ouders. Alle kinderen worden één keer per jaar geobserveerd door hun mentor en ouders worden uitgenodigd voor een 10 minuten oudergesprek. Alleen bij de BSO is ook

het kind op de hoogte van wie de mentor is. Bij de intake wordt het kind aan een mentor gekoppeld. Lijsten hiervan zijn te vinden bij de teamleider en in het lokaal.

4.6.5 Oudergesprek

Er zijn bij de Vlinderboom een aantal vaste gespreksmomenten met ouders.

- Kennismakingsgesprek bij plaatsing
- Eén oudergesprek per jaar naar aanleiding van een observatie, dit is een tien minuten gesprek.
- Op verzoek van de ouders of pedagogisch medewerkers.

Na de observatie en evt. bespreking in groepsoverleg wordt een oudergesprek ingepland.

BSO Oudergesprekken vinden plaats op een of meerdere geplande oudergesprekken- avonden, zonder kind erbij. Ouders krijgen twee mogelijkheden van moment aangeboden voor een oudergesprek. Een oudergesprekje duurt 10 minuten per kind.

Naar aanleiding van de observatie wordt verteld wat de bevindingen van de ontwikkeling van het kind is op de groep. Het observatieformulier krijgen ouders op dat moment niet mee maar wel op het einde van de opvangtijd met het kind dossier. We vragen of het ouder bezwaar heeft om de informatie met school te delen.

4.6.7 Kind dossier

Ouders moeten altijd toestemming geven voor de schriftelijke verstrekking van gegevens uit het kind dossier naar externe instanties.

4.6.8 Doorgaande ontwikkelijn van de peutergroep naar het basisonderwijs en van de peutergroep naar de BSO

We willen zo goed mogelijke doorgaande leerlijn waarborgen. In de meeste gevallen gaan de peuters door naar de Vrije school en is dit geborgd. De overdracht van het kind dat naar Vrije School gaat, met toestemming van ouders, gaat middels een warme overdracht en met overdracht van het observatieformulier het kindvolgsysteem die als kopie aan de kleuterjuf wordt gegeven. Als de peuter ook naar de BSO van de Vlinderboom gaat wordt er een warme overdracht gedaan intern. Als er een kind van de BSO naar een andere BSO gaat, wordt het kind dossier met de observatie overgedragen aan ouders die het aan de nieuwe BSO kunnen doorgeven.

4.7 Signaleren en doorverwijzen

Signaleren betekent dat je opmerkzaam bent op iets dat opvalt bij kinderen. Je vraagt je af of het iets is om je zorgen over te maken. Het is belangrijk dat pedagogisch medewerkers niet te lang blijven rondlopen met vragen en twijfels, maar er werk van maken. Als problemen tijdig herkend worden, dan kan het vaak voorkomen worden dat ze verergeren. Door in een vroeg stadium signalen te herkennen als een risico voor de ontwikkeling, kunnen pedagogisch medewerkers een bijdrage leveren aan vroegtijdige onderkenning. Om te helpen bij het herkennen van kinderen met opvallend gedrag is in de werkinstructie 'kinderen met opvallend gedrag' te vinden welke stappen je kunt nemen als je opvallend gedrag signaleert. Tevens wordt de signalenlijst behorende bij Handleiding Meldcode Kinderopvang gebruikt. In het groepsoverleg hebben we regelmatig kind besprekingen waarin de zorgen worden gedeeld met de collega's en de teamleider, we geven elkaar feedback.

Organisaties waar pedagogisch medewerkers en ouders terecht kunnen wanneer er zorg is over de ontwikkeling van een kind zijn:

- (Antroposofisch) Consultatiebureau als er ontwikkelingsproblemen zijn met jonge kinderen.
- Huisarts als er problemen zijn met mogelijke/waarschijnlijke biologische of genetische oorzaak
- MEE: wanneer er mogelijk sprake is van een psychische of verstandelijke beperking
- VTO-team: wanneer er vermoeden is van een ontwikkelingsachterstand
- Pedagoge van GGD-jeugdgezondheidszorg voor algemene vragen m.b.t. ontwikkeling en opvoeding
- CJG: Centrum voor Jeugd en Gezin voor algemene vragen

- Veilig thuis bij vermoeden kindermishandeling

4.7.1 Afwijkend gedrag kinderen

Het kan voorkomen dat een kind, door allerlei oorzaken, op een dusdanige wijze functioneert dat de opvang bij de Vlinderboom bemoeilijkt wordt in de groep. Mocht een dergelijke situatie ontstaan dan zal er in goed overleg tussen ouders, pedagogisch medewerkers en teamleider naar een oplossing gezocht worden.

Het is mogelijk dat de Vlinderboom, in exceptionele gevallen, besluit om de opvang van het betreffende kind te staken en daarmee de plaatsing te beëindigen.

4.7.2 Vermoeden Kindermishandeling

Als er gegronde redenen zijn om te vermoeden dat er sprake is van kindermishandeling en/of verwaarlozing zal de Vlinderboom de Meldcode vermoeden kindermishandeling volgen. De meldcode is in te zien op de locatie. Pedagogisch medewerkers met een vermoeden kunnen terecht bij de aandacht functionaris binnen de organisatie, dit is Marika.

4.8 Oudercommissie

De Vlinderboom vormt een oudercommissie waarin ouders van kinderen van de peutergroep en de BSO groepen vrijwillig vertegenwoordigd zullen zijn. Minimaal 2 ouders per opvangvorm (peuters en BSO). De oudercommissie is een adviesorgaan en vertegenwoordigt alle ouders. Ook wordt advies gegeven over het pedagogisch beleidsplan, de openingstijden, het onderhoud, inrichting van de buitenspeelruimte, de omgang van de pedagogisch medewerkers met ouders, en hoe er met klachten wordt omgegaan door de organisatie.

Ouders kunnen zich met hun vragen altijd rechtstreeks wenden tot de leden van de commissie. Voor vragen of opmerkingen die in een breder kader gesteld dienen te worden, kan contact met de oudercommissie op worden genomen

Zij zullen de vragen en opmerkingen aan de orde stellen in het overleg met de Vlinderboom.

Op de locatie ligt een map met verslagen van overleg met de oudercommissie en het reglement en geschillenregeling ter inzage. De Vlinderboom is aangemeld bij de geschillencommissie.

Oudercommissies kunnen vanaf 1 januari 2016 een geschil over de toepassing van het adviesrecht direct voorleggen aan de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen.

4.8.1 Ouderinformatie en ouderadvies bij de Vlinderboom.

De Vlinderboom streeft ernaar om een Oudercommissie te hebben van 2 leden per opvangvorm. Als dit niet -of tijdelijk niet- lukt, dan worden alle ouders betrokken bij het beleid van de Vlinderboom. Per 1 jan 23 mogen we ook een gecombineerde OC vormen met 1 ouder per opvangvorm. Dus 1 BSO-ouder en 1 peuterouder.

Ouderadvies bij het ontbreken van een Oudercommissie

Ouders hebben een wettelijk adviesrecht op de volgende onderwerpen:

- De kwaliteit van de opvang (mbt de kwaliteit van het personeel, de groepsbezetting en het pedagogisch beleid)
- Het algemeen beleid op het gebied van voeding en opvoeding
- Veiligheid en gezondheid
- Openingstijden
- Spel- en ontwikkelingsactiviteiten
- Regelingen inzake de behandeling van klachten
- Wijzigingen van de prijs van kinderopvang

Ouders worden actief geraadpleegd op de ouderavonden die georganiseerd worden. Tenminste 1 keer per jaar wordt er specifiek een ouderavond georganiseerd waar ouders hun advies kunnen geven over het algemene beleid van de Vlinderboom. Deze vindt plaats eind september na Prinsjesdag, zodat het onderwerp prijswijziging op een gedegen manier op de agenda kan komen.

Vooraf aan deze ouderavonden krijgen de ouders de onderwerpen waarover wij hun mening willen horen. Ouders zijn vrij om daar zelf onderwerpen aan toe te voegen. Tijdens de ouderavond voeren we de discussie en na afweging van alle argumenten passen we al dan niet het beleid aan. Hiervan geven we een terugkoppeling per nieuwsbrief aan alle ouders.

4.8.2 Informatie naar de ouders

De informatie over de opvang ligt op iedere groep in de vorm van een map met **pedagogisch beleidsplan, klachten-geschillenregeling, Veiligheid en gezondheidsplan en reglement oudercommissie**.

Daarnaast worden de ouders actief geïnformeerd over de veranderingen als die zich voordoen met de **nieuwsbrief** van de Vlinderboom. Dit geldt voor alle onderwerpen.

Op de **website** van de Vlinderboom is alle relevante informatie te vinden voor ouders, als ook een aparte **informatiefolder** die een verkorte uitgave van het pedagogisch beleidsplan is. Daarnaast is de **klachten-geschillenregeling** te downloaden.

4.8.3 Oudervragen en inspraak door het jaar heen

Ouders die vragen of opmerkingen hebben, kunnen zich richten tot de pedagogisch medewerkers, de groepsleiding of direct tot de directie. Dit kan telefonisch of per email. De Vlinderboom weegt de vraag af tegen de mogelijkheden en koppelt dit terug aan de ouder.

Informatie naar de ouders wordt niet alleen mondeling, maar ook schriftelijk en per mail doorgegeven. Dit kan gaan over hoe we een jaarfeest in de groep gaan vieren en welke activiteiten er plaats zullen vinden. Vaak plaatsen we hier wat liedjes en versjes bij die we tijdens die periode in de groep zingen.

Ook worden de ouders periodiek met een nieuwsbrief geïnformeerd over ontwikkelingen van de Vlinderboom, het aanstaande jaarfeest met liedjes en tips en agendapunten van de peutergroep en BSO.

4.9 Externe contacten

Wij hebben contacten met de volgende instanties:

- Vereniging Antroposofische Kinderopvang (VAK), hierin kunnen we als vakgenoten uitwisselen.
- School voor Antroposofische Kinderopvang (SvAK, MBO; ROC midden Nederland)
- Bond van vrije scholen, BVS, Utrecht, zij bieden ondersteuning in de relatie vrije scholen en kinderopvang, denk aan observatie en overdracht formulieren bij 4 jaar naar de school.
- Cursuscentrum: Pedagogiek voor het jonge kind, Zeist verzorgd ook studiedagen intern bij de Vlinderboom.
- Landelijke bijeenkomsten peuter- en kleuters Vrije Scholen
- Branchevereniging Kinderopvang
- Boink, informatie voor ouders rondom kinderopvang
- GGD

4.10 Praktische informatie voor ouders

Kleding

Het zou fijn zijn als u er bij de kledingkeus van uw kind rekening mee houdt dat er in gespeeld kan en mag worden. Dus stevige kleren die tegen een stootje kunnen. Op de Vlinderboom wordt veel buiten gespeeld, dus geef kleding mee die berekend is op het weer van de dag.

Een extra onderbroek en broek kan in de tas blijven zitten en is fijn om eventuele 'ongelukjes' snel op te kunnen lossen. Ook regenkleding is zeer gewenst. Wil je de naam van uw kind in de jas en schoenen/laarzen zetten? Dit voorkomt verwarring.

Roken en mobiele telefoons

Zowel binnen de school als op het schoolplein op het wordt niet gerookt.

Het gebruik van mobiele telefoons op de school wordt als storend ervaren, graag buiten de deur en buiten het plein van de school bellen.

4.11 Zakelijke informatie voor ouders

Veiligheid en Gezondheidsplan

Er vindt jaarlijks een Risico Inventarisatie plaats, die risico's zijn vertaald in het Veiligheid en Gezondheid beleid, hierop wordt gecontroleerd door de GGD. Veiligheid binnen de Vlinderboom kent vele facetten. Ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat hun kinderen niets kan overkomen en dat als er iets gebeurt, er snel professionele hulp is. Het gebouw moet een gezonde, schone en veilige plek zijn.

Veiligheidsrichtlijnen ruimte

De ruimtes zijn goedgekeurd door brandweer en GGD. Het meubilair en spelmateriaal is afgestemd op de kinderen.

Preventie

Tweemaal per jaar oefent de Vlinderboom een ontruiming. Daarnaast neemt de Vlinderboom preventieve maatregelen om ongevallen en rampen te voorkomen, er zijn voldoende brandblusmiddelen en goede nooduitgangen, er hangt een vergiftigingswijzer, ligt een presentielijst binnen handbereik en alle schoonmaakmiddelen staan buiten het bereik van de kinderen. Er zijn geen gevaarlijke stoffen aanwezig.

Wat betreft BHV kan de Vlinderboom gebruik maken van het gediplomeerd personeel van de school tijdens schooluren daarnaast hebben we een aantal medewerkers ook opgeleid als BHV-er en hebben de medewerkers kinder-EHBO jaarlijks getraind. Alle afspraken en regels dienaangaande gelden zowel voor de school als voor de Vlinderboom. We streven ernaar dat school- en Vlinderboommedewerkers gelijk (herhaling) getraind worden. We zijn voornemens de Brandontruiming (BOC) herhaalcurssussen in combinatie met de EHAK aan te bieden en we zijn hierdoor in een overgangsfase terechtkomen in 2024.

Klachten en wensen

Individuele klachten en wensen worden bij voorkeur in eerste instantie met de pedagogisch medewerkers besproken. Wanneer dit niet tot een oplossing leidt kan er contact met de teamleider van de Vlinderboom opgenomen worden.

Wanneer ook dit contact niet tot een bevredigende oplossing mocht leiden kan je je wenden tot het Klachtenloket Kinderopvang, dat kan gebeld worden.

Wanneer dit niet leidt tot een oplossing, kan de ouder een klacht indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen.

Deze mogelijkheden en procedure die gevolgd kan worden staat in de klachtenprocedure die is te vinden op onze website onder het kopje Ouders.

www.devlinderboom-opschool.nl/home/amsterdam/ouders/#klachtenprocedure

Klachten kunnen zowel door de ouder/oudercommissie als door de ondernemer aanhangig worden gemaakt bij de geschillencommissie (www.degeschillencommissie.nl).

Verzekering

Ouders moeten voor hun kinderen een ziektekostenverzekering en een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering afgesloten hebben. De Vlinderboom heeft eveneens een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering en ongevallenverzekering afgesloten. Deze verzekering keert alleen uit bij blijvende invaliditeit of erger. In andere gevallen kan de Vlinderboom aansprakelijk worden gesteld. Dan zal de verzekering toetsen of dit zo is.

Informatieverstrekking

Informatie die aan derden wordt verstrekt in de volgende gevallen:

Er is een duidelijke afspraak dat er uitsluitend met toestemming van ouders gegevens van kinderen en ouders verstrekt worden aan derden. Indien een huisarts, consultatiebureau, Riagg etc. informatie vragen zal dit uitsluitend na overleg met de ouders gebeuren. De informatie wordt door ons opgesteld en in een open enveloppe aan de ouders gegeven. Het is dan de taak van de ouders om de informatie bij de betreffende persoon of instantie af te geven. In het kennismakingsformulier kan de ouder toestemming geven of de Vlinderboom direct met de school informatie mag delen over hun kind.

Overeenkomstig de wet kinderopvang wordt de jaaropgave van het aantal afgenomen uren per kind automatisch doorgegeven aan de belastingdienst.

Aansprakelijkheid

Noch het bestuur noch de pedagogisch medewerkers zijn aansprakelijk voor het wegraken en/of beschadigen van kleding, sieraden, speelgoed en dergelijke dat het kind bij zich heeft.

5 Organisatie

5.1 Rechtsvorm

De Vlinderboom is een besloten vennootschap opgericht in april 2014 onder de naam:

De Vlinderboom op school B.V.

KvK nr.60489723

5.2 organisatiestructuur

Het bestuur wordt gevormd door:

Wido Jonges	algemeen directeur
Marika Groenewegen	algemeen directeur

De Vlinderboom organiseert peutergroepen en BSO op de vrije scholen op de volgende locaties: Oudorp, Amsterdam, Alkmaar-Noord, Zaandam en Haarlem. Deze worden geleid door:

Anja van den Dop	Leidinggevende Haarlem
Heleen Brouwer (interim)	Leidinggevende Alkmaar-Oudorp
Ellen Hof	Leidinggevende Zaandam
Naomi Angenent	Leidinggevende Amsterdam

Op kantoor werken:

Jana van den Hooff	Personeel en organisatie
Kiki Besteman	Personeelsadministratie en preventiemedewerker
Eva Oenes	Planning, plaatsing en administratie
Wouter Kaper	Boekhouding
Monique Rijnen	Beleidsmedewerker en VE/pedagogisch coach
Saroj Prior	Pedagogisch coach
Lotte Steeghs	Grafisch vormgeving voor communicatie

5.3 Locatie

De BSO's zijn gehuisvest in de Vlinderboomruimtes van de volgende Vrije scholen:

Rudolf Steinerschool Haarlem (Duitslandlaan)

Rudolf Steinerschool Alkmaar

Vrije school de Sterrenzanger in Oudorp

Vrije school Zaanstreek

Vrije school Amsterdam-West

5.4 Kwaliteitseisen en gebruiksvergunning

De Vlinderboom is lid van de Brancheorganisatie Kinderopvang en volgt de door deze organisatie opgestelde algemene voorwaarden en landelijke kwaliteitseisen, vastgelegd in het "convenant kwaliteit kinderopvang". In dit convenant zijn bepalingen opgenomen op het gebied van o.a. huisvesting, opleiding personeel, verhouding tussen de pedagogische medewerkers en het aantal kinderen, speelgoed, hygiëne en veiligheid.

De Vlinderboom heeft een door de gemeente afgegeven formulier van registratie waarmee wij voldoen aan de eisen op het gebied van bouwbesluit en brandveiligheid.

5.5 Bereikbaarheid Vlinderboom;

Adres, mail, telefoonnummers en registratienummer

De Vlinderboom op school BV
Van Ostadestraat 1-3
2023 XA GN Haarlem
E-mail: info@devlinderboom-opschool.nl
Website: www.devlinderboom-opschool.nl
Bestuur: Wido Jonges
Marika Groenewegen

Administratie en planning:
Eva Oenes
E-mail: administratie@devlinderboom-opschool.nl
Telefoon: 06 36 49 31 22
(aanwezig 09.00 – 14.00 uur op alle dagen)

Registratienummer Kamer van Koophandel:

60489723

6 Bijlagen

Bijlage 1 - Literatuurlijst

Onderstaande boeken dienen als inspiratiebron voor het pedagogisch beleid.

B. Lievegoed:	Ontwikkelingsfasen van het kleine kind.
R. Steiner:	De opvoeding van het kind in het licht van de antroposofie.
Hanne Looij	Caleidoscoop van een levende pedagogie, leven en werken met Kleine kinderen
Edmond Schoorel	<i>De eerste</i> zeven jaar
Henning Köhler	Over angstige, onrustige en verdrietige kinderen

Het Jonge kind 0-7jaar

Michaela Glöckler:	Ouders en hun kinderen Kinderspreekuur
Cornelis Boogerd	Nabootsing - Het toverwoord voor de opvoeding in de eerste zeven jaar – ABC Opvoedwijzer 1 Gewoontevorming, ABC Opvoedwijzer 4

Jaarfeesten

Juul van der Stok	Schipper mag ik overvaren, uitg. Nearchus (heel uitgebreid Jaarfeestenboek)
Kutik/Ott-Heidman	Leven met het jaar
Fred Tak	Jaarfeesten
E. Anschütz:	Omgaan met de jaarfeesten
Lisa Wade en Daan Rot	Het hele jaar feesten

BSO, (school)kinderen 4-12 jaar

F. Carigren:	De Vrije School.
W. Veltman	De Vrije School
F. Jaffke	Kleuters in de klas, Uitgeverij Christoffor Zeist
Lois Eigenraam	leerrijpheid, Christoffor
Lois Eigenraam	De vrije kleuterklas
Lois Eigenraam	Je kind beter begrijpen
Lois Eigenraam	Gezonde hechting
Lois Eigenraam	Liefdevolle begrenzing
Evelien van Dort	Beweging
Lois Eigenraam	Spel, spelen en speelgoed
Lois Eigenraam	Een kind wil de was doen
Lois Eigenraam	Als spelen niet vanzelf gaat
Lois Eigenraam	Seksuele opvoeding en ontwikkeling
Lois Eigenraam	Antroposofische Kinderopvang
Frank en Gundi Gaschler	Ik wil begrijpen wat je nodig hebt (geweldloze communicatie)
C. Kutik	Ontspannen opvoeden in 12 stappen
Jet Nijhuis	Wat is de Vrije school?
Uitgave Bond van Vrije Scholen; Brochure: De vrije Scholen – worden wie je bent,	

Jelle van der Meulen, Hanneke Steutel, Onderwijs met hart en ziel – de dagelijkse praktijk in de Vrije Scholen door 1991 uitgeverij Vrij Geestesleven Zeist
Hermann Koepke Kind van zes, 2000 Uitgeverij Hesperia Rotterdam
Hermann Koepke Kind van negen, 1998 Uitgeverij Hesperia Rotterdam
Jeanne Meijs Vrije Opvoedkunst, jaargang 63, nr. 6 oktober 2000, Vragen aan Jeanne Meijs over naschoolse opvang voor kinderen van 9 à 10 jaar
Jeanne Meijs Opvoeden in de 21e eeuw, 2000, Menswaardig opvoeden Christoffor
Vereniging van vrijescholen de Vrijeschoolkrant, editie 2007
Lydia van der Meij Langer spelen om beter te leren? 2005, Christoffor

Links:

Heel veel info is te vinden op de sites van Eveline Clignett:

www.everydaymommie.com

<https://everydaymommyday.com/temperament-en-planetentypen-persoonlijkheidstypen-vanuit-de-antroposofie>

www.waldorfinspiration.com

www.vrijescholen.nl kijk bij het Vrije school kompas een voorbeeld is de leeftijdsfasen vanuit de visie, kijk op :

<https://www.vrijescholen.nl/2-leeftijdsfasen>

Om liederen te leren, de muziek kan je luisteren op:

www.vrijeschoollieder.nl

[Inspiratievoorouders.wordpress.com/tag/vrijeschoolouders/](http://inspiratievoorouders.wordpress.com/tag/vrijeschoolouders/)

<https://www.antroposofiekind.nl/index.php>

De opleiding voor antroposofische kinderopvang

www.school-vak.nl

jaarfeesten:

<https://everydaymommyday.com/allejaarfeesten>

<https://shows.acast.com/naar-de-kindjes/episodes/jaarfeesten-als-ritme-door-het-jaar>

Bijlage 2 – Antroposofische Pedagogische wet

De antroposofische pedagogische wet

Om vanuit de antroposofische menskunde te werken is het belangrijk te weten dat er vier “wezensaspecten” van de mens worden onderscheiden.

Deze worden ook wel benoemd als “lichamen” en zij komen na elkaar in ritmen van zeven jaar in verschijning.

- Het Fysieke lichaam, dat wat als “stoffelijk overschot” achterblijft als de mens sterft.
- Het Etherlichaam, het levenskrachtenorganisme dat de levensprocessen onderhoudt.
- Het Astraal lichaam, de menselijke ziel die tot bewustzijn en innerlijke uitwisseling komt met de omgeving.
- Het Ik, dat de andere drie wezensdelen stuurt. De regisseur.

Deze pedagogische wet heeft als wetmatigheid dat het hogere wezensdeel (lichaam) inwerkt op het lagere wezensdeel. Met andere woorden, het Etherlichaam werkt in op het Fysieke (0-7 jaar), het Astraal lichaam werkt in op het Ether (7-14 jaar), en het Ik werkt in op het Astraal lichaam (14-21 jaar). Dit vraagt als opvoeder bewustwording van de inzet van het betreffende ‘lichaam’. Dit betekent voor de pedagogisch medewerkers, die werken met het jonge kind, de inzet van ons Etherlichaam.

Het kind is vanaf het prille begin een zelfstandig wezen met een onmiskenbaar unieke individualiteit. De ontplooiing van deze individualiteit hangt naast de intrinsieke/innerlijke wil van het kind ook nauw samen met de omgevingsinvloeden gedurende de kindertijd, en kan zich door een sterk ontwikkelingsgerichte context volledig ontlukken.

Bijlage 3 – Zintuigontwikkeling

Zintuigontwikkeling

De ontwikkeling van de zintuigen

Het is gangbaar om te spreken van de vijf zintuigen zoals die in de medische wetenschap worden gehanteerd (horen, zien, spreken, voelen, ruiken). Naast de vijf bovenstaande, onderscheidde Rudolf Steiner echter nog zeven andere zintuigen, en in het antroposofische gedachtegoed wordt dan ook uitgegaan van 12 zintuigen waarmee de mens de wereld waarneemt. De twaalf zintuigen waar Steiner het over heeft zijn ook niet allen fysieke zintuigen. Het betekent niet dat de mens er opeens zeven fysieke zintuigen bij heeft gekregen. Hij geeft aan de bestaande vijf een bredere betekenis en komt tot een twaalfstal, in drie groepen van vier te onderscheiden zintuigen. Deze ontwikkelen zich achtereenvolgens in drie perioden van zeven jaar (0-7 jaar, 7-14 jaar en 14-21 jaar). Elke periode staat de mens voor nieuwe ontwikkelingstaken en de zintuigen spelen hierin een belangrijke rol. Hij noemt het de twaalf poorten van de ziel, helpers om de wereld te ontmoeten en om met de buitenwereld een relatie te krijgen.

Het jonge kind is daarmee nog één en al zintuig. Door de inrichting, kleurgebruik in de ruimte, voeding, keuze van materialen en de hoeveelheid speelgoed af te stemmen, proberen wij de onbevangeheid van het jonge kind te behouden en te behoeden en bewaken daarmee de kwaliteit van de zintuiglijke indrukken.

Bij de ontwikkeling van het jonge kind staan de volgende zintuigen centraal: tastzin, bewegingszin, evenwichtszin en levenszin. In de antroposofische pedagogiek zijn deze zintuigen de vier belangrijkste aandachtsgebieden bij het jonge kind. De kinderen ervaren door deze zintuigen een fundamentele relatie tussen hun lichaam en hun omgeving. De lichaamsgebonden zintuiglijke indrukken leggen de basis voor psychische en geestelijke vermogens op latere leeftijd. Zo vormt bijvoorbeeld het vinden van evenwicht in lichamelijke zin het referentiekader om ook innerlijk evenwicht te kunnen beleven. Met de **tastzin** ontdekt het kind zijn omgeving en zijn lichaam. Via aanraken, betasten en grijpen komt het kind tot begrijpen. Niet voor niets zetelt het linguïstisch vermogen in hetzelfde gebied in de hersenen alwaar eerder ook de motorisch ervaringen zijn opgedaan. Het kind ervaart met een tastervaring een bepaalde weerstand waardoor het zichzelf en zijn omgeving ervaart, en de grens daartussen. Een goede ontwikkeling van de tastzin kan op latere leeftijd bijdragen aan vertrouwen in de wereld, een belangrijk fundament voor het verdere leven. Bij de lichamelijke verzorging, het gedragen worden en op schoot zitten wordt met dit zintuig rekening gehouden. Ook spelmaterialen worden bewust gekozen. Ze zijn van hoge kwaliteit en natuurlijk van aard zoals hout, wol, katoen, linnen, zijde en fluweel. En er worden onder andere water, zand, eikels, kastanjes en schelpen aangeboden.

Met de **levenszin** ervaart een kind of het zich goed voelt of niet, of het honger of dorst heeft, of het moe of uitgerust is, of het zich ziek of behaaglijk voelt of pijn heeft. Het vermogen om harmonie en disharmonie binnen het lichaam waar te nemen, kan ook helpen om een goede basis te ontwikkelen om gezonde of zieke situaties buiten het eigen lichaam, in sociale situaties te kunnen onderscheiden. Belangrijk voor de ontwikkeling van de levenszin is een goede lichamelijke verzorging, gezonde voeding, een regelmatig (slaap)ritme in de dag en alles wat er toe bijdraagt dat het kind zich behaaglijk voelt.

De **bewegingszin** stelt ons in staat om van binnenuit onze eigen bewegingen waar te nemen door de spanningsverschillen in onze spieren. Het kind ervaart hoe het zich in de ruimte beweegt, dat het loopt, kruipt, springt etc. Voor de ontwikkeling van de bewegingszin zijn zowel de grove als de fijne motoriek van belang, afgewisseld met momenten van rust. Ook ritmische bewegingen bij liedjes of kringspelen werken bevorderend. Met een goed ontwikkelde bewegingszin kan een kind makkelijker innerlijk en uiterlijk meebewegen met de ander, gevoel voor vrije beweging & richting ontwikkelen en gevoel ontwikkelen voor non- verbale communicatie.

Als het kind de zwaartekracht leert overwinnen wordt de **evenwichtszin** ontwikkeld. Het leert zich op te richten en te lopen. Vervolgens ontwikkelt het zijn vermogen tot ruimtelijke oriëntatie. De drie fundamentele ruimterichtingen boven, onder, links, rechts, achter en voor worden geoefend en veroverd. Bijvoorbeeld door te klimmen, springen, balanceren op een balk, hinkelen, torens van blokken te bouwen en bouwwerken te maken van kisten en planken. Een goed evenwicht in lichamelijke zin geeft een rustpunt van waaruit je alles kunt overzien en legt de basis voor innerlijk evenwicht, innerlijke rust en voor gevoel van evenwicht in overdrachtelijke zin.

Bijlage 4 Werkinstructies

Zie apart document

